Орган Руського Народного Союза в Америці

СВОБОДА

в лучности сила!

SVOBODA

РІК XX. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. ЧЕТВЕР, 22-ГО ЛЮТОГО 1912. ЧИСЛО 8.

VOL. XX. JERSEY CITY, N. J., THURSDAY, FEBRUARY 22, 1912. No. 8.

Справоздане

контрольної комісії Руського Народного Союза, відбувшої ся на днях 12., 13., 14. і 15. лютого 1912 р. зі стану маєтку Р. Н. Союза.

По послідним засіданю Контрольної Комісії на днях 7., 8. і 9. червня 1911 р. позістало в касі Р. Н. Союза	77.946.01

Доходи:

Липень	13.284 62
Серпень	19.259.44
Вересень	13.551.57
Жовтень і Падолист	16.710.50
Грудень	14.341.09
Січень 1912 р.	14.472.31
Весь прихід виносить	169.565.54

Розходи:

Липень	8.057.50
Серпень	15.053.52
Вересень	11.642.35
Жовтень і Падолист	12.289.31
Грудень	18.343.89
Січень 1912 р.	12.217.13
Весь розхід виносить	77.603.70

Зіставленє:

Доходи	169.565.54
Розходи	77.603.70
З днем 15-го лютого с. р. остає в касі	91.961.84

На сю суму знайдено в банкових книжках:

Фонд сирітський	47.207.15
„ желізний	26.088.08
„ народний	4.559.01
„ бідних	6.964.88
„ еміґраційний	2.169.69
„ Check Ace	7.250.90
„ Check Ace	4.413.34
Разом	98.653.05
В тій сумі зачислено незвернених чеків на суму	7.317.99
Лишає ся	91.335.06
Готівка у касієра	626.78
Разом	91.961.84

СТАН КАСИ „РУСЬКОГО МОЛОДЕЧОГО СОЮЗА".

По послідним засіданю Контрольної Комісії Р. Н. Союза на днях 7., 8. і 9. червня 1911 р. остало готівки	12.584.81

Доходи:

Липень 1911 р.	410.58
Серпень	387.75
Вересень	410.51
Жовтень і Падолист	413 42
Грудень	436.12
Січень 1912 р.	364.09
Процент до 1. січня 1912 р.	129.50
Всего доходу було	15.136.78

Розхід:

Липень	15.00
Серпень	47.00
Вересень	46.00
Жовтень і Падолист	48.00
Грудень	128.00
Січень 1912 р.	15.00
Всего розходу було	299.00

Зіставленє:

Доходи	15.136.78
Розходи	299.00
Лишає ся готівка	14.837.78

СПРАВОЗДАНЄ „СВОБОДИ".

З остатного засідания Контрольної Комісії зістала сума	1.528.21

Доходи:

Вересень	1.595.82
Жовтень	2.751.81
Падолист	1.858.20
Грудень	1.695.85
Січень 1912 р.	4.212.39
Лютий, по конець 13-го	1.653.85
Всего доходу було	15.296.17

Розходи:

Вересень	1.857.43
Жовтень	2.487.71
Падолист	2.388.61
Грудень	1.863.32
Січень	2.881.14
Лютий, по конець 13.	1.318.47
Всего розходу було	12.796.68

Зіставленє:

Доходу було	15.296.17
Розходу було	12.796.68
Готівки разом є	2.499.94
На ту готівку знайдено в книзі банковій	2.311.17
В тім є незвернених чеків на суму	510.36
Остає дійсна готівка на книзі банковій	1.800.81
В книзі головній знаходить ся сума	2.499.49
В книзі банковій	1.800.81
Ся сума знаходить ся у менаджера готівкою, чеками і канадійських грішми	698.68
Довги за адвертайзменти і роботи від членів і не членів суть на суму	488.84

Весь маєток Р. Н. Союза виносить:

Готівка Р. Н. Союза	91.961 84
Дім Р. Н. Союза вартости	13.500.00
Готівка Молодечого Союза	14.837.78
Готівка „Свободи"	2.499.49
Вартість друкарні Свободи	18.155.00
Разом	140.954.11
Рент від дому Р. Н. Союза	1.606.75
Разом Руський Народний Союз має маєтку	**142.560.86**
Довгують декотрі відділи на суму	208.76
Довгують за оголошеня в календари на рік 1912	143.25
Довгують за оголошеня в календари на рік 1911	87.75
Разом довгують	439.76

о. В. Балог,
Т. Каськів,
К. Поступак.

Новинки.

¶ **Примір достойний наслідування.** Померла недавно в Калуши, сирота по сьвященику, п. Сабіна Кочоровська, записала із свого скромного майна такі леґати на народні цїли: 400 К на будову бурси Р. Тов. Педаґоґічного у Львові, 400 К на „Рідну Школу", 100 К на фонд ім. Олени Січинської, 100 К на будову бурси ремісничої у Львові, 800 К на інститут, зглядно монастир СС. Василіянок в Яворові на цїли виховання бідних дівчат, 200 К на будову бурси селянської до розпорядимости „Народного Дому" в Калуши, 200 К на будову дому читальні „Просьвіти" в своїм родиннім селї Підгірках, доси в більшости, завдяки русофілови-парохови, закацапщенім. Записи платні найвисше до року по смерти покійниці.

¶ **Засуджене кондуктора.** Дня 28. липня м. р. зударив ся спеціяльний поїзд желїзниці Вангор і Арустук з правильним поїздом сеїж компанїї в Ґрайндстон і в наслідок сеї колїзії згинуло 9 осіб. Минувшого тижня відбула ся в тій справі судова розправа в Вангор, Ме. На тій розправі засуджено кондуктора Дібля з Гавльтон, який провадив дотичний спеціяльний поїзд, на 60 днів арешту і на гривну в квоті 500 долярів. Судія Бірд, видаючи засуд, сказав, що по стороні засудженого не бачить кримінального наміру, але вкарати його мусить, бо урядники і служба при всяких публичних інституціях є за всї свої діла і всяке занедбане чи недогляд своїх обовязків відвічальні перед публикою.

¶ **Фатальна помилка.** Одна жінка з Боґоті, Н. Дж. хотїла розпалити сьвіжий огонь у вигаслім форнесї. Зійшла отже до пивницї, наклала до печи дров та вугля і поляла усе те нафтою (керосиною), щоби скорше горіло. В поспіху не запримітила, що у фляшцї була ґазоліна, а не керосина. Заледви приложила до печи запалений сїрничок, як наступив страшний вибух. Сила вибуху зірвала цїлий верх зелїзної печи, а той вдарив собою о повалу і розвалив її з великим гуком. Неоглядну жінку шпурнула експльозія до стїни і запалила на ній одежу. На її переразливий крик збігла до пивницї її дочка і придушила горіючу одіж матери, але вона попекла ся так, що нема надії удержати її при житю.

Смерть австрійсько-угорського міністра. В суботу (7 с. м.) вечером умер в Відни ґраф Еренталь, міністер заграничних справ австр.-угор. правительства. Покійний родив ся в 1854 р. і мав уходити за дуже зручного політика і дипльомата так, що дехто називав його навіть австрійським Бісмарком. Мав небіщик своїх ворогів (розуміє ся політичних, а не личних), але мав і множество приятелів, до котрих належав також і сам сїдоглавий монарх, який на звістку про смерть любимого міністра вислав жені померлого власноручне горяче кондоленційне письмо. Кондоленційну депешу дістала ґрафиня вдова і від нїмецького цїсаря, не рахуючи инших визначних осіб з цїлого сьвіта. Тїло небіщика виставлено на публичний вид в будинку міністерства, а величаві похорони мають відбути ся сегодня. Наслїдником пок. Еренталя іменований ґраф Берхтольд, бувший посол у Петербурзї.

¶ **Месть за віддалене зі служби.** Лікар, др Пфав, що мешкає при ул. Жовківській у Львові, віддалив перед кількома днями свою куховарку, Анну Павлїшин. В кілька днів опісля, вечером почув др. Пфав сильний стукіт до дверий свого мешкання. Пішов сам отворити, а коли віхилив двері, стоячий на коритарі незнакомий мужчина ударив його ножем в черево і утік. На крик упавшого лікаря надбігли сусїди і зловили виновника. Є ним брат віддаленої наймички. Замаху мав він доконати з мести за віддалене сестри. Його і сестру арештовано.

¶ **4.000 ордерів.** Оноді відбуло ся в Берлїні, в королївській палатї торжество обходу коронаційних роковин; взяли в нїм участь цїсар і цїсарева. З нагоди сего торжества роздано 4.000 ордерів.

ДОПИСИ.

З Cohoes, N. Y.

З правдивим вдоволенєм опускали всї в минувшу недїлю церковну галю, де вечером відбуло ся театральне представленє: „Убійники". Ся мельодрама написана (мабуть) якимсь М. Мельником, селянином з рогатинського повіту, побачила сьвітло дневне на шпальтах протестантського „Союза", видаваного онодї д. Осипом Косовим, теперішним редактором „Народної Волї", органу Нового Союза.

„Убійники" — се річ доволї цїкавого і дражливого змісту і досить займає американського Русина, пригадуючи йому старокраєві, невідрадні часи. Властивим убійником є війт Гарасим, котрий перед роками замордував свою першу жінку, а відтак хотячи свого синка (що цїлком вдав ся в тата) оженити з Марійкою, дочкою чесного Якима, заміряє друге убійство і злочин. До сего склонює його ся обставина, що Марійка не хоче віддатись за війтівського сина (пяницю, злодія) а волить спокійного сироту, Василя. Війт постановляє позбутись Якима (будучого його контркандидата на війта), тому намавляє свого синка, Гриця, щоби Василевим ножом убив Якима і то так, щоби всяке підозрінє упало на невинного Василя. І плян удає ся... Яким убитий. Василь в вязниці засуджений на смерть а підпитий війт готовить гучне весїлє свого сина.

Тимчасом стаєсь інакше: ото убійство поповнене Грицьом підглянув був сїльський дідусь, а мучений несупокоєм совісти виявляє при сьвідках се, що видів. Сьвідки ледви вспіли ту вість донести до суду і до місця страченя Василя, котрого „з під самого стричка" увільнено, а в кайданки закуто властивих убійників, т. є. війта і його синка. Відтак увільнений Василь вінчаєсь щасливо з урадованою Марійкою.

Сей зміст досить зручно унятий в драматичні рами і переплїтаний троги неудало втрученими піснями, доволї вражає публику; любителї вражінь знайшли в тій „мельодрамі" всьо: любовні сцени, сьпіви, жидка-шахрая, пляни убійства, підступне убійство, закровавлений ніж, келїю вязничну, шибеницю, ката і — весїлє!

„На кождий случай треба подивляти талан автора, М. Мельника, і його сьмілий, драматичний розмах.

Що до самого сценїчного виконаня сеї мельодрами, то признати належить, що майже в цїлости було воно старанне і випало добре. Аматори, з малими винятками, грали сьміло, свобідно і природно і тим улекшували публицї орєнтоване ся в поодиноких сценах і розуміє цїлости.

Чорний характер війта-убійника дуже трафно віддав Т. Купчевич; коби було більше відповідних тій ролї гестикуляцій і характеристичного виразу лиця (міміка), то сотворене сего типу д. Купчевичом не лишалоб нїчого більше до бажаня. Війтиху грала Бр. Купчевич і заслужилась головно сьмілим і виразним виговорюванєм слів. Грицька-убійника відограв М. Саламандер, знаний ту аматор і співак, посїдаючий красний басовий голос і знаменитий слух. Сироту Василя відограв місцевий дяко-учитель, п. Петро Дмитрик; ся роля аманта удалась вповні п. Дмитрикови, бо понисав ся в ній і своїм красним, барітоновим (лїричної краски) голосом і своїм драматичним таланом; п. Дмитрик на аманта дуже надаєсь, бо крім згаданих прикмет має і красну поставу і симпатичний вигляд.

З поміж всїх однак аматорів найбільше драматичного талану виявив п. Антін Федоренко, котрий мав аж дві ролї: чесного і характерного Якима і шахрая жида; П. Антін Федоренко, се знаменита сила драматична, головно у віддаваню характеристичних типів; між иншим імпонує умілим „маркованєм" важнїйших моментів, знаменитою мімікою і оріґінальними жестами і рухами; шкода, щоб такий талан марнував ся закопаний в фабричній. тяжкій працї.

К. Курчовська відіграла ролю жени убитого Якима і добре віддала тип недуже тверезої куми, готової для келишка горівки віддати свою доньку за гультая-піяка.

Ту насуваєсь менї одна увага що до „спільної гри", іменно та, що деякі аматори „грають" тілько тоди, як довго самі говорять; єслиж хто другий на сценї говорить, то вже брак їм уваги; є се важний блуд (т. зв. брак відповідного слуханя співграючих) і режісери повинні на се на пробах звертати увагу.

Єслиб прийшло оцїнювати гру аматорів після сего, хто більше вляв чувства в свою ролю, то в тім безперечно віднеслаби побіду п. М. Лешко, котра з великим чувством відіграла ролю Марійки-амантки; п. М. Лешко виріжнилась тим, що від першої сцени перенялась сильно ролею, настроілась віповідно і в тім тонї удержалась до кінця.

Добре випали і другі побічні ролї відограли: П. Ропіцький, М. Мазуля, П. Дзямба і другі. Дуже красно і сьміло відсьпівали дружки і свашки кілька весїльних пісень.

По представленю подякував місцевий парох, о. Алексей Пеленський всїм за присутність, особливо прибувшим гостям-парохіянам з Troy і Watervliet, котрі з своїми отцями духовними досить численно ту прибули. На закінченє відсьпівав мішаний хор народні пісні.

Належить признати, що когуські Русини, згуртувавшись около своєї церкви, почали щиру просьвіту, культурну працю. Недавно основали читальню, в котрій просьвічують себе. Перед двома місяцями закупили вони для церкви три красні дзвони і на ту цїль в короткім часї зложили сотки доларів! Розуміє ся, що в тім всїм треба глядати причини в теперішнім їх енерґічнім проводі місцевого пароха, о. Ал. Пеленського і його щирим словам заохоти до солїдної працї. До успіхів причиняєсь много і ревна праця теперішного комітету церковного. Не можу поминути і заслуг дяко-учителя, п. П. Дмитрика і кількох инших одиниць, що помагають до веденя просьвітної працї. — Одно, що уймає Когусянам і гамує їх розмахи і красші успіхи то се, що мають рішучо за малу церкву, а вже о церковній галї то годї не згадати, що впрост неможлива до представлень; задля тїсноти (мала і низька) і аматорам мука і публика дусилась; видно і маленьким „пригрудним" патріотам то не подобалось, бо заходились від здорового плачу і тим іскренно перешкаджали.

Тут научка і иншим, новоорґанізуючим ся громадам американським, щоби при будовах своїх церков і галь мали на взглядї відповідну їх величину і будуче надаванє ся їх до відповідних цїлий.

Гість.

З Mt. Carmel, Pa.

В обороні чести.

Допись із Mt. Carmel, Pa., в послїднім т. є. 7-ім числї „Свободи" могла здивувати не тілько мене, котрому без'іменний дописуватель із за плота силуєсь попкодити на чести, але навіть зовсїм обоятному і чужому чоловікови дивною мусять видати ся сего рода дописи на сторінках такої часописи, якою є „Свобода". Не дивую ся дописувателеви, чоловікови простому, без найменьшого образованя, що так мало цїнить собі честь чоловіка, але по правді сказавши дивує мене — поміщуючи особисту, личну напасть на мене — Редакція „Свобода", в котрій прецїнь люди ширше задивляють ся на сьвіт.

Длятого відповім тілько коротко, що дійстно запрошений, був я на отворене читальні дня 28. січня с. р. в Centralia, Pa., бо так наказував менї мій обовязок душпастирський, і цїлком не маю собі нічого до викиненя, і певно всї здорово мислячі суть тої самої гадки, що кождий чоловік а тим більше сьвященик руський на нещасливій нашій американській Руси повинен не „разоряти але соєдиняти". Не маю собі проте нічого до викиненя, що я на сердечні запросини моїх парохіян, явив ся у них яко гість і був сьвідком отвореня їх читальнї. Рівнож не маю собі нічого до викиноня, що я в своїй промові отверто і публично перестерігши моїх парохіян перед всякою вузкоглядною, партійною ненавистію і роздором, з чого тілько виходить шкода для церкви а деморалїзація для народа, обняв провід тої читальнї тимбільше, щоби часами непокликані люди не використали несьвідомости неодного члена до своїх партійних або личних негідних цїлий.

З наведених отже причин кождий розумний чоловік не назве мене відступником мого українського народа, як і в справозданю „Правда" є зазначене ясно, що я через тоє не змінив свого українського переконаня,— а пєвно пізнавши докладно всї обставини признає менї цїлковиту рацію.

Не думаю в тій справі більше занимати голосу і давати ся поучувати першому лїпшому недоуки, як я маю поступати з повіреним менї стадом, — а уважаючи низше моєї сьвященичої чести з без'іменним напастником вдавати ся в полеміку — осьвідчаю ще раз, що тоє щом зробив оправдує мою совість перед Богом і людьми.

о. Володимир Сполїтакевич.

Поміщуючи повисше письмо, годї нам повздержати ся від декілька уваг.

Признаємо, що се прикра річ, коли „чоловік простий, без найменчого образованя" мусить давати науки образованому сьвященикови і то науки вповні оправдані.

Але наоборот:

сумно, коли сьвященик-Українець, хотяйби навіть і запрошуваний, йшов „на совіт нечестивих" і ставав рамя в рамя з народними зрадниками і відступниками, бо тим дїлом він показує, що солідаризує ся з їхньою роботою;

сумно, коли сьвященик-Українець своєю особою помагає ворогови будувати твердиню, бо робляче се, своїми руками докидає цеглу до тюрми для свого рідного народа;

сумно, коли сьвященик-Українець похвалює роботу зрадників і кириників, бо тим причиняє ся до зросту гнилизни і темряви серед народу, якому він повинен бути сьвітилом і провідником;

сумно, коли сьвященик-Українець навіть і не прошений, підпомагає грішми роботу найлютїйших ворогів народа (його ренеґатів), бо сим помагає ворогови здирати послїдну латану свитину з своєї Неньки;

сумно, коли сьвященик голосить устами, що його повинностю є, „не разоряти але соєдиняти" а рівночасно своїм дїлом „разоряє" найдорожший скарб свого народа, то є його почуте народної окремішности;

але найсумнїйше, що сьвященик-Українець, поповнивши вопіючий до неба о пімсту гріх проти своєї народности, намагає ся його перед своєю совістю і перед людьми вибілити.

Редакція.

ЖЕРТВИ НА ФОНД „РІДНА ШКОЛА В ГАЛИЧИНІ".

В Bayonne City, N. J., на хрестинах у Петра Язвінського зложили за почином п-ні Антоніни Шаламій і Андрія Павлюка слїдуючі: Андрій Павлюк 1 дол.; Антоніна Шаламій 50 цнт., Михайло Шаламій 50 цнт., Федор Федюк 50 цнт., Ілія Стахів 25 цнт., Петро Язвінський 25 цнт., Катарина Кендзєрська 25 цт., Миколай Стахів 25 цнт., Мойсей Кобилинський 25 цент., Славко Возняк, син Гриця, хлопчик 2-лїтний 25 цнт. — Разом - - - - - - 4.00

Отсї самі дд. зібрали з нагоди іменин п. Антоніни Шаламій поміж своїми знакомими, як слїдує: Антоніна Шаламій 55 цнт., Михайло Шаламій (муж Антоніни) 50 цнт., Яків Паславський 50 цнт., Льонґін Коваленко 50 цнт., Іван Стапський 50 цнт., Олена Левін 30 цнт., Павло Радюкевич 25 цнт., Андрей Павлюк 30 цнт., Вани Шнайдер 25 цнт., Катерина Бендаревська 25 цнт., Іван Дроздов 25 цнт., Григорій Пайк 20 цнт., Михайло Семенюк 20 цнт., Марія Левін (дитина) 10 цнт., Лїлї Левін (дитина) 10 цнт., Круґель 10 цнт., Сура Бабіч 10 цнт., Олена Кузера 5 цнт. — Разом - - - - 5.00

Загальна сума 9.00

ЖЕРТВИ НА УКРАЇНСЬКУ БУРСУ В СЯНОЦІ.

Зложили слїдуючі, з Monessen, Pa., на руки Михайла Кунька: Іван Страхоцький 2 дол., Клемент Нагай 2 дол., Дмитро Кунька 2 дол., Іван Пестрак 1 дол., Іван Крупяник 1 дол., Теофіль Цеплий 1.35 дол., Теодор Цеплий 1 дол., Антін Сирко 1 дол., Василь Сивик 1 дол., Іван Бабатко 1 дол., Василь Страхоцький 1 дол., Михайло Платко 1 дол., Павло Платко 1 дол., Михайло Платко 1 дол., Гриць Хань 25 цнт., Михайло Кунька 5.00 дол. — Разом - - - - - 21.60

З Joliet Ill., на руки Юрія Цеплого зложили: Михайло Козак 2 дол., Миколай Козак 1 дол., Миколай Роман 1 дол., Йосиф Ґрудик 1 дол., Петро Ґурський 1 дол., Іван Козак 50 цнт., Филип Гуска 50 цнт., Гриць Костевич 50 цнт., Йосиф Кійовський 50 цнт., Михайло Бобак 50 цнт., Михайло Щирба 50 цнт., Гриць Монашевський 50 цнт., Гриць Копина 25 цнт. — Разом - - - 8.75

З Gary, Ind., зложили на руки Ю. Цеплого: Петро Ш 1 дол., Евстахій Чемерда 1 дол., Михайло Гірдоне 1 дол., Еміль Козак 50 црт., Андрій Біловус 50 цнт., Іван Кійовський 50 цнт., Дмитро Паславський 1 дол., Юрій Цеплий 2 дол. — Разом - - - 7.50

З New Kensington, Pa., зложили на руки Андрія Андрица: Володимир Федьо 5 дол., Сильвестер Копистянський 5 дол.; Андрей Андриц 5.15 дол., Андрій Цеплий 3 дол., Іван Денько 1 дол., Михайло Владика 1 дол., Адам Врібель 1 дол., Гриць Волошинович, Дмитро Скрабут 1 дол., Михайло Бобак 1 дол., А. Андриць 15 цнт. — Разом - - - 24.15

Всїх разом $62.00

АНДРІЙ ЧАЙКОВСЬКИЙ.

КОЗАЦЬКА ПОМСТА.

Оповідане з козацької старовини.

II.

Козаки посідали за стіл і уплітали вареники, хоч пісні.

— Чи вас не завважав хто, як сюди віздили? питає старий.

— Хиба сей чоловік, каже Карпо, вказуючи на Веретенка.

— Се мій син Максим. — Ти тямиш, Максиме, Петра Кожуха, що під панськими киями душу віддав?

— Чому не тямлю?

— Здоров, Максиме, каже Карпо, простягаючи йому руку, — мого побратима, а ось сего — теж Максимом кличуть... Та чого ви з біса вуса попідтинали? аж сьмішно, питає Карпо, підкручуючи бадьорно свого чорного вуска...

— Не сьмій ся, Карпе, так пан звелів. Усі Красноставчани вуси стрижуть, а як ні, то гайдук вимикає.

Пан каже, що довгих вусів не можна носити, бо не зможе відтак відріжнити свого підданця від гайдамаки...

— Кумедний ваш пан... далі прикаже вам вуха та носи обрізувати..

— До того не дуже далеко... Та як би воно ні було, а вам перед зорею втікати треба...

— А хиба-ж що?

— Хиба-ж я тобі не казав, що як дворакп вас звітрять, то не вийти вам з відсіля живими. Наш пан на Запорожців як пес лютий. Він боїть ся бунту, боїть ся втікачів на Запороже. А народ такий прибитий, що на ніщо не спроможеть ся сам від себе. Досить буде, коли ваш кінь форкне або зарже, то влетять сюди непрохані гості, вас на паль, а мене під киї...

— А у вас коний нема?

— А нема, ми волами робимо тай їздимо. На кони міг би хто втечи між козаків, тому то пан і коний заборонив мужикам держати...

— Тьфу! на його голову. Та нам, батьку, ніяк завтра відїздити. Не по те ми сюди приїхали. Тут де небудь сховаємо ся в лїсі, а відтак коли доконаємо свого, то й поїдемо. Небезпеки ми не боїмось, на те ми й Запорожці. У нас ціле жите, то одна небезпека. Ми привикли до неї як до сонця, і на небезпеку не зважаємо... Та коли ми вже, при божій помочи, потрапили до твоєї хати, так розкажи мені, будь ласка, усе до чиста, що з моїм батьком, з мамою було?

— Довго би воно розказувати, та коли рад слухати, то лягайте відпочати, а я розказувати буду, поки заснете...

— Слухаючи такого не заснеш, каже Карпо.

Постелили козакам соломи серед хати. Вони полягали та закурили люльок, а старий Верета говорив так:

— Отець теперішнього пана — пан Овруцький заснував слободу Красноставці, закликав сюди людий, приобіцявши великі полекші на трицять літ.

Народови нашому було тоді на сьвіті тісно, хоч тої землї сьвятої тілько, що конем не обїдеш, птахом не облетиш. З одного боку Татарва шарпає, з другого Ляшня тисне. Не стало старого Хмеля, Ляшня розпаношилась та Москва витягає свої кігті. Люди не знали, куди дітись. На Україні не було ладу, бо і старшина козацька гризла ся між собою. Кождому хотіло ся відпочати хоч трохи, та зажити спокійним житєм. Польські пани брали землї, кілько хотіли, та закладали слободи. Так зробив і старий пан Овруцький. Народу збігло ся до нього з усїх усюдів. Зорали степ, викорчували трохи лїса, а панови замок поставили над великим ставом, де і пан міг мешкати, і народови було де в пригоді захистити ся. Околиця плодюча, звіра в лїсі досить, риб в ставі й не перелічиш.

Гарний наш став, від того й наше село Красноставцями прозвали.

Під старим паном жило ся нам як в Бога за пазухою. Народ його любив, а тому і не вважав на запоручені нам вигоди, лише помагав, коли треба було, з власної охоти. — Пан знав кождого з нас, до хат наших заходив і помагав нам як брат. У тій закутині було нам добре і безпечно, і ми стали богатіти. — віск, звірячі шкіри, вивозимо скот, вівці, та ховаємо червінці.

Аж не стало нашого доброго пана. По його смерти засїв в замку його син Станіслав Овруцький. Тому було тоді вісїмнацять років, як приїхав по смерти батька з Варшави. Перед тим нїхто його тут не бачив. Наш пан старий вдівцем жив. Про сина чували ми лише від дворяків, що в Варшаві вчить ся.

Приїхав він сюди з цілою чередою гільтаїв, таких як сам. Старих слуг понаганяв всїх і завів новий порядок, та став по свойому господарити. Нам, слобожанам, наче-б сьвіт плахтою закрив.

Усїх взяв молодий пан за чуба. Понакладав від разу на нас всїлякі драчки, податки, про які ми перше й не чували. Таке хиба сам чорт видумати зможе. Відтак став слати народ на панщину.

Післали ми до нього депутатів з громади. Так а так, кажуть, нам ще час не вийшов, який запоручив нам грамотою його покійний батько, — царство йому небесне.

Пан казав наших післанців вибити нагаями та собаками затровити. Чи чував хто таке, щоб післанців, людий виборних з громади, зневажати! Се довело нас до краю. Ми збунтувались на панських отаманів, що людий на роботу кликали, здорово вибили та прогнали. Тоді пан вивів на нас своїх драбів з рушницями, ще й кварцяне військо на поміч прикликав. Чимало наших полягло тоді у бою, та їм лекше було, ніж тим, що остались. Нас покарали по звірськи. Трьох передових людий вбили на палю, другим позрубували голови — ну, а не було такого, хто-б не набрав київ аж до крови. Ми хотіли втікати в сьвіт за очи, бо як тут з паном міряти ся? У нього шаблї та рушниці, а у нас хиба коли, сокири, та мотики. Та як нам було втікати? Хто самітний був, то і втік.

А семейний чоловік як втече? У нас жінки, діти, як з тим крамом втечеш? До того ще сторона не певна. Вийдеш край лїса, то і в татарську петлю попадеш.

І ми остались на місци, корились, гнулись, тай бідніли. Пан здирав з нас, що дало ся, заставляв до роботи, що йому на думку прийшло. Що ми намучились, заки мурований замок поклали, та довкруги муром обвели?! Рили ми землю за пригожим каменем, піском, добували, обтісували. Скінчили ми се, забаглось панови греблю довкруги ставу гатити. Серед ставу треба було покласти острівчик та так, щоб зараз і з лїсом. Треба було землю з далека возити, цілі дерева з землею сюди таскати. Що тут народ намучив ся, а кілько нашого брата в болоті потонуло... На тім острівчику поклав пан нашими руками палатку, де пани бенкетують, дурують...

А подати повигадував всїлякі: є в тебе воли, так плати волове. Є пасіка, плати очкове. Від борошна беруть сухомельщину, беруть плату від голови — поголовщину. Та ти й не знаєш, кілько з тебе візьмуть. Візьмуть і всьо, коли так панови захочеть ся, а ти затни зуби в стїну, жий з чого хочеш, або здихай.

Та все те, ще би нічого, та не маєш ніколи супокою, не знаєш, що тебе жде завтра, або й за годину. Пан любив над народом збиткувати ся. Особливо ласий був на гладкі молодиці та гарні дівчата, як кіт на сало. Було, як яку покмітить, або посїпаки йому донесуть, так не жити-ж її. Люди ховали своїх жінок та дівчат по льохах — нічого не помогло. І там їх гайдуки найдуть, витягнуть в ночі, на замок занесуть. Побавить ся нею пан з своїми товаришами, а відтак ще дворакам віддасть на поталу, на сором. А котра непокірна трафить ся. то нагайками на смерть засїчуть.

Богато нашого жіноцтва, щоб уйти сорому накладали на себе руки. топили ся, вішали ся. Господи сьвятий! Кілько ми натерпіли ся. Хто був сам, втікав до козаків — за те били його батька киями, що не пильнував. Кілька разів приходили местники скарати його, хотіли замок здобути. Та ба! твердий був замок, нашими руками збудований. Ніколи не повелось. Пан осторожний був, військо наємне удержував. гарматами башти обставив.

І на тих бенкетуючих дармоїдів, на те розбишацьке військо йшла наша хся

Не можу усього тобі розказати, бо серце крівавить ся коли все те згадати. Які муки вигадував пан на непокірних, то хиба сам чорт у пеклї таке вигадає на грішників.

А ми терпіли, мучились, тратили в собі образ божий, ми стали скотеніти і топили своє горе в горілці. А горілку ми мусїли купувати у пана.

— А тепер вам лекше? питає Максим...

— Пожди, усе розкажу. незабігай у пекло поперед батька...

Біда була, тай годі. Та я тобі, Карпе, про твого батька розказати хочу.

Твій батько на Запорожу був, а вже до коний перший мистець. Не було такого коня, якого би він злякав ся та не уговкав його, що опісля хоч дитину на него саджай.

Покійник казав менї, що давно би втїк на Запороже, та жаль йому жінки та дитини, се-б то тебе. Він вас любив до безтями. А якже на Запороже з жінкою та дитиною втікати? А кинути вас на поталу не хотїв. Нераз говорив до мене: „проклята будь година, коли я одружив ся".

Згодом видумав він таке, і менї з тим звірив ся в тайнї. „Візьму, каже, вкраду панові пару коний, сяду з жінкою та дитиною і махну в сьвіт". Тим він тїшив ся мов мала дитина, і був би того певно доказав, як би не станула йому поперек одна пригода, яка невдовзї приключила ся.

Одного разу роздобув пан якогось заморського коня, самого чорта. Казали, що великі гроші за нього дав. Та то був діявол, не кінь. Бє, кусає, квичить мов безрога, приступити до себе не дасть. Двох конюхів на смерть вбив, одному відкусив ніс. А коня того потреба було що дня вичистити, вимити та вичесати, бо пан що дня навідував ся та кожде недбальство нагорожав киями...

Твій батько мусїв того коня уїздити. Пан каже:

— Коли його за тиждень не вїздиш так, щоб я міг на нього сїсти, то звелю тобі сто нагаїв всипати.

Заки коня осїдлали, треба його було вязати мотузами. Вивели відтак осїдланого зі стайні на уїздженя і передали батькови. Сердега перехрестив ся тричі і мов той птах вискочив на коня.

Кінь мов опалїв. Він дер під собою землю, ставав дуба, скакав в боки, квичав, та нічого не вдїяв.

Батько наче-б приріс до нього. Тоді кинув ся клятий на землю і придавив собою твого батька, трохи кісток не поломив. Батько якось визволив ся, випарив нагайкою, та опять на нього вскочив, і таки переїхав ся по уїздженї кілька разів. Кінь трохи освоїв ся, але подрапав ся падаючи, а на його мягенькій шкірі знати було басамани від нагайки.

Батько змучений, подрапаний, пішов на часок до дому.

По снїданю прийшов пан Овруцький в конюшню, поглянути на коня. Як побачив подрапаного коня, то аж скіпів від злости, бо став сьміяти ся. У нього така вдача була, що чим більше лютував ся, тим більше сьміяв ся. Катовані люди стогнуть, плачуть, кричать з болю, а він регочеть ся. А той його регіт страшний був, чортячий. Від нього кров в жилах застигала. А при тім його очи вогнем сиплють, а рот викривить ся, мов у сатани. Зареготав ся і тоді пан і приказав гайдукам привести батька. Я при тім був, бо того дня призначили мене чистити конюшню. Хотів побічи передом, остерегти батька, щоб де небудь сховав ся, та ба! Пан заєдно на мене дивить ся, наче-б хотів менї сказати: а ну, зваж ся, по зараз повісити звелю. Я аж завмер зі страху. ногою рушити не можу.

Привели батька.

— Ти що мойому коневи зробив? питає, та за кождим словом: хі-хі-хі, ха-ха-ха.

Батько говорить сьміло, виправдуєть ся, що инакше коня не уговкає.

— Я тобі казав: бережи мого любимця, як зіниці в голові... Я начислив десять пасмуг на його шкірі від нагайки. За кажду дістанеш десять київ... взяти його! і знову регочеть ся. — Хочу бути справедливим: нї одного більше, нї одного менше. а рівно девятьдесять...

— Твій батько дужий був, і став о-

снопами. Двох вбив таки кулаком. Зацідив так здорово по висках, що гайдук йно зіпнув.

На нього кинула ся ціла череда, поки не звалили з ніг, а відтак звязали мотузами.

Пан взяв ся за боки та регочеть ся, а двораки за ним.

Стали батька бити. Бють поволи, раз за разом від карку до пят, та числять поволи мов через зуби цідять. А він мученик нї пари з уст.

Затиснув зуби, і мовчить мов неживий, навіть не здригне.

Тоді прибігла твоя мама. Вона стала голосити, припала до ніг, та просить, благає. Щоб з каменя серце, то-б зворушило ся від того плачу. А пан лише регочеть ся по свойому, тай каже до дворяків:

— А ви, гільтаї, чому крили переді мною, що у мойому селї така гарна молодиця? Зараз її взяти до покоїв, та гарненько передягнути, вбрати мов кралю...

Тоді мама встала миттю з землї.

— Не діждеш, собачий сину, мого сорому — крикнула не своїм голосом небога, — та заки отямились, вона з цілої сили зацідила пана кулаком межи очи, а далї хватила кіхтями за лице, а другою рукою за горло.

На силу служба відорвала. Пан стояв з закрівавленою пикою, наляканий. Зразу не міг слова промовити, а далї як зарегочеть ся:

— Ха-ха-ха! Обох убити киями на смерть, а коли у тих харцизів щеня є, то і тих потопити в ставу. Не можу в моїй маєтности терпіти нї вовків нї вовченят...

Приказ панський був зараз виконаний. Поклали небогу на землю, і бють киями вже без розбору — куди попало. Я вже не ждав далї. Зробила ся метушня а я поміж гайдуків тай за браму. Уже не поможу, гадаю собі, а тебе вратую...

Як я тебе спрятав і вернув до дому, то вже й вечір настав. Я пішов вже смерком на замок. Служба мов біля мерця. Ходить один поза другого мов сновиди, та йно перешіптують ся. Кажуть, що пан лежить хорий, — рану вилизує. Та менї се байдуже, я за своїми шукаю. Твоїх батьків до рова викинули. Йду там, надибав першу маму. Вона нежива. Батько доходив, бо ще дихав. — Пан заказав під карою смерти хоронити їх. Їх хрещене тіло мали поїсти пси. Я припова до лиця батька.

— Хто се? питає!

— Се я, Прокіп — шепчу йому в ухо.

— Чи Карпа справді втопили?

— Нї, кажу, я його вивіз з безпечне місце.

— Спасибіг тобі, брате, простогнав — дай води, страх хочеть ся пити.

Пішов я плачучи за водою. Набрав в шапку, та заки вернув ся, він страдалець був вже перед Богом.

Узяв я його на плечі та поніс у лїс. Відтак вернув я і маму поніс те-ж. Опісля приніс я заступ та став копати могилу, щоб християнського тіла звірі не рвали.

Ніч була темна. Нїхто менї не перебивав. Я викопав глибоку яму на потемки, поклав трупів побіч себе, перехрестив, молитву відмовив і засипав землею. Вже сїріло на сьвіті, як я скінчив свою роботу і прикрив могилу травою та сухим листєм...

З тяжким, закрівавленим серцем слухав Карпо сього оповіданя. З очий котили ся сльози горохом. Тепер встав з своєї лежанки, пристав до старого, став його цілувати по руках, відтак пригорнув свою голову до його грудий і заплакав в голос. —

(Дальше буде).

КАЛЄНДАР.

ЛЮТИЙ.

н. ст.	Дні	Руські сьвята
22	Четвер	Никифора
23	Пятн.	Харлампія
24	Субота	Власія
25	Неділя	1. Посту. Мелетія
26	Понед.	Мартиніяна
27	Вівтор.	Теодора
28	Середа	Онисима Апост.

Новинки.

¶ Сметь на ледовім мості. Над водопадами Ніяґари намерзає кождої зими величезний ледяний міст, по якім ходять туристи і подивляють славний на цілий сьвіт водопад. Особливо сеї зими морози побудували ледяний міст надзвичайного розміру, бо від 60 до 80 стіп грубости. Місця, де тримала ся велика маса леду, були сильні і ніхто навіть не подумав, що вони можуть урвати ся. Стало се противно. З причини сильного тиснення величезний ледяний міст оноді урвав ся і поніс з собою Стентона і його жінку та 17-літного молодця, Гікокса; перші походили з Торонто, а молодець з Клівлянду. До потопаючих кидано ратункові линви, але се не помогло. Жаль було дивити ся, як хлопець безуспішно пробував вхопити за линву зубами і як муж старав ся обвязати жінку линвою, але лише на то, аби разом з нею вмирати. Як що сей випадок лучив би ся був годиною скорше, сотки людий, що находили ся на ледянім мості, булиби стратили своє житє.

¶ „Канадийський Фармер" подає ось таку подію, вказуючу наглядно, яке горе такому, що не знає тутешної мови. Русин Йосиф Бойко в Порт Артур, Онт. Канада, просидів два місяці в тюрмі, і то лише з тої причини, що при розправі за крадіж не міг вияснити свою невинність по анґлійськи. Його краян, Павло Дворник' вкрав у нього 30 дол. і коли поліція впала до їхнього спільного помешканя, стало ся непорозуміне і вмісто нього — то є злодія, арештовано Бойка, та й потім засуджено на 18 місяців тюрми. Коли справа виснила ся його випущено. Але все таки сарака просидів цілих 2 місяці в тюрмі. Є се один з тисячних випадків, що з причини незнаня анґлійської мови потерпить наш краян. Тому вчіть ся анґлійської мови.

¶ 100-літний ювилей уродин Евгена Гребінки, українського письменника, сьвяткувало полтавське товариство „Воян" концертом дня 4-го лютого с. р. Перед концертом д. Г. Коваленко прочитав реферат про житє і діяльність письменника.

¶ Нове видавництво. В другій половині лютого появить ся перший випуск літературно-наукового видавництва „Життя". Буде виходити неперіодично і містити ме красне письменство, критичні статі наукові, бібліоґрафію і т. д. Буде посьвячене головно інтересам української молодіжи. На рік для Америки буде коштувати 1 і пів доляра. Статї і передплату слати на адресу: Видавництво „Життя", Академічний Дім, Львів, вул. Супінського 21.

¶ Бойкот польщини в галицьких школах. З Гусятинщини пишуть таке до „Діла": У нас варить ся як в казни. До огню за виборчою реформою прибуває ще сьвіжа олива: боротьба за народне шкільництво. По всіх селах скликують самі селяни довірочні збори, ба що більратунок своїм дітям. Перший почин дали ґаздині з Вільхівчика. Скликали ся за запрошенями і дали собі руку, що не позволять вже дальше мучити своїх дітий польщиною. „Ми їх під серцем виносили, ми не дамо їх тепер мучити чужою мовою" — кричали з розпукою і з затисненими пястуками мами. „Свої кривди і муки зносимо, а кривди і мук найдорожшого нашого цьвіту вже не знесемо!" Дивити ся і слухати їх, так і привиджують ся ті козацькі жінки, що висаджували себе порохом у воздух, аби воровам себе не дати. За Вільхівчиком пішла Чабарівка, Васильківці, Коцюбинчики, Кривеньке, Товстеньке, — усюди наші жінки порішили бойкотувати польщину в школах. Честь сьвідомим жінкам-Українкам!

¶ Нечуване навіть в Галичині. Альойзія Роґальська, учителька в Скалї над збручом, в своїй вшехпольській ненависти до всього, що українське, називає в школї руські діти і то підчас науки в очи: „Ви к.....ви, ви шельми, шляк би вас трафив". Та сама учителька є співвластителькою аптики і наганяє з аптики, коли люди жадають ліків по руськи. Недавно нагнала сина найповажнійшого міщанина в Скалї, Василя Мартюка, прозиваючи його словами: „Ty drabie chodzisz do szkoły i nie umiesz mówić po polsku". Коли хлопчина говорив таки по руськи нагнала його з аптики. Та сама учителька заказує шкільним дітям купувати зошити в руськім склепі, та котрі не слухають її заказу, тим дре зошити, мимо того що в склепі є лише зошити виробу красвого. Ходили вже скарги до інспектора, але то все непомагає, бо інспектор також вшехполяк. В Скалї від кількох тижнів нема науки, бо буцїм нема чим платити, але люди кажуть инакше. Директор взяв наперед гроші за паливо а тепер немаючи їв вже, немає за що купити дров.

¶ Селяньство і письменник. Між селянами уманського і звенигородського повіту ширить ся леґенда, начебто померший недавно український письменник і публіцист та орґанізатор селянських кооператив Василь Доманицький, живе й доси у Франції, що замість него поховано якогось Француза, та що Доманицький верне незабаром до рідного села. Місцеві власти занепокоїли ся тими поголосвами, тим більше, що у свій час поробили вони всї заходи проти воскресеня популярного між селянством діяча: коли тлінні останки В. Доманицького прибули зза кордону, то у його батька відобрано потвердженє, що син його справді помер.

¶ Гине українська старовина. В Батурині, колишній столици України, остало богато всяких памяток з нашої історичної минувшини, які гинуть на наших очах всїма видами гибелї: від дощу, від снїгу, від рук, а найбільше від прямо варварського відношеня до них Батуринців, які користуючись тим, що над памятками нема догляду і нищити їх ніхто не забороняє, нищать їх — що є сили: цеглу і камінь з гетьманських будівель і кріпосних стін розбирають на печі і фундаменти хат (така доля батуринського будинку Мазепи), картини українських історичних діячів ріжуть і рвуть, золоті і срібні річи продають Жидам на сплав і т. ин. Так з року на рік зменшує ся скарбниця наших, і так уже нечисленних історичних памяток. До таких памяток треба зарахувати ще й панікадило, що висить у Воскресенській церкві, заснованій гетьманом Мазепою, а потім зруйнованій Меншиковим і реставрованій останним гетьманом Украроботи, з хрусталю, оздоблений сріблом, висїв в роскішній сали великої палати гетьмана Кирила Розумовського. Тепер же висить посередині церкви і запалюють ся тільки на Різдво, Новий Рік і Великдень. Панікадило се хотів відкупити сего року архітект український, В. Кричевський, та місцевому батюшці — як пишуть до „Ради" — видала ся пропонована сума за низькою. З тої самої причини годі було любителеви старовини, Кочубеєви, відкупити від церкви стару картину Різдва. хоч давав за неї 4000 рублів, а п. Кричевський невспів також купити через виштрубоване цін старовинних портретів Палія, Мазепи, Полуботка й Дорошенка, які марнували ся у коршмаря Раді. Портрети сї — як довідуємо ся — набув за те проф. М. Грушевський.

¶ Звірство. З Петербурга доносять про загадочну смерть одного політичного вязня, якогось Шахназарова. Справа виявила ся аж тоді, коли полковник жандармерії вибрав від начальника міста кілька тисяч рублів, за що сей рішив відімстити ся. Начальник міста явив ся іменно в вязниці і почав оглядати вязнів, котрі ствердили, що примінювано до них неймовірні тортури. Іменно протинано їм тіло а до ран всипувано порох і инші їдкі матеріяли. Начальник міста рішив тоді розкопати гріб і виняти тіло Шахназарова. Стверджено, що дійсно протинано йому тіло, а відтак обливано спіритусом. Ціла справа буде імовірно затушова, бо відносини між начальником міста а полковником жандармерії знова направили ся. От, взичайно як в Росії.

¶ Вісім жертв нападу опришків. З Варшави доносять про страшний напад опришків в селї Боженцін, півтретя милї від Варшави, якого жертвою упала ціла жидівська родина. В тім селї стоїть під лїсом дві хати. В одній мешкає побережник, в другій писар і касієр сего лїса, жиди. Онодїшної ночи впало до мешканя побережника трех уоружених опришків, звязали його і жінку, заборонивши їм кричати під загрозою смерти. Тимчасом инші опришки впали до сусїдної хати, в якій мешкав касієр і писар з численною родиною. З відтам дали ся небавом чути плач і крики о поміч, а по хвилї все утихло. Побережник лежав звязаний через цїлий день, і аж над вечером повідомив людий в селї про цїлу подію. Коли надбігли селяни, представив ся їх очам страшний вид. На постелї і по кутах двох комнат лежало в ріжних позиціях в калюжах крови 8 осіб, в тім троє дітий помордованих в страшний спосіб. Сего страшного нападу доконали опришки без сумніву в цїли грабежи більшої готівки, яку сподївали ся найти у касієра за продане дерево. Чи і яку суму опришки забрали, доси не означено. По опришках загинув всякий слїд.

¶ Застрілене двох людий вояком. У Відни недавно інфантерист 32 пп., Я. Ліндиер, родом з Будапешту, будучи вечером на стійці коло площі вправ в Шмельц, пострілив двох братів Івана і Франца Нальків так тяжко, що через ніч оба померли. Ліндиера увязнено; він оправдує ся, що пострілені наблизили ся до него і мимо візваня не давали жадної відповіди, анї не хотїли відійти. Догадують ся, що вояк що був імовірно пяний, і стрілив зі страху.

¶ Як довго жиють звірята? Чоловік, кажуть вчені, в дуже рідких випадках доживає 100 або більше літ; до 80 літ доживає значне число людий, а звичайний вік людий — 60 літ. Вік звірят натомість ріжнородний. З напчола рік або два, блоха, хотяй би живилась і найшляхотнійшою кровю княгинь, ніколи не жиє довше, як 8 місяців. За те у одного анґлійського вченого був муравель, який дожив у нього 15 літ. Риби живуть дуже довго. Звичайний їх вік то 60 літ, але щупаки і коропи жиють і до 150 літ, або і більше. Раз зловлено щупака, якому начислено аж 267 літ! Черепахи доживають 150 літ, а крокодилї навіть більше чим 300 літ. Великі малпи жиють так довго, як і чоловік, дозріваючи між 14 а 20 роком житя. Із домашних звірят жиють: кінь (у вигоді) жити може 35 до 40 літ, корова до 40, домашна свиня до 20, дика до 25 літ. Пес живе 15, кіт 30 літ. Дикі звірята жиють: Лев, король звірят, жиє около 40 літ, хоч в одній менажерії в Лондоні один лев дожив поважного віку, 65 літ. Медвідь живе 40 літ, заяць 12, миш 6, лис 15 до 18 літ, а вивірка (білка) 6. Між птицями живе: воробець до 25 літ, канарок, навіть в неволї від 12 до 20 літ, соловій в клїтці до 8 літ, сорока 20 літ, курка 10 до 20 літ, індик 16 літ, бажант 15 літ, зазуля 30 літ, голуб 10 літ. В Анґлії є голуб, який живе у одного господаря більше як 40 літ! Дві круто-головки вили собі гнїздо в одному дуплї цілих 60 літ! Дві чайки прожили на очах у людий 65 літ, опісля кудись пропали. Білоголовий яетріб живе і 80 літ. Папуґа доживає 100 літ, — орел, ворона і лебідь, серед сприяючих обставин доживають 100 літ. В шенбрунській менажерії жив один суп 118 літ, не вчисляючи того часу, який він прожив на волї. Одначе найдовшого віку доходять все таки найбільші звірята: слонь і кит. Вони дозрівають в 24 році житя, а жиють по 200, 300 літ, а навіть 350 літ! Як знаємо, то найбільше множать ся насікомці; але між звірятами, взглядно птахами, буває значна множність. Так приміром, колиб від 18 курий і 2 когутів вигрівались завсїгди всї покладки, то по 10 роках стадо курий із своїх „прародичів" числило би аж 10 мілїонів курячого роду!

Набирає болячка... щоб як найскорше луснула...

(Конець).

А треба знати ще одну тайну дуже скандальну, яку дуже обережно закривають матадори від Н. С., та я її розкрию. Сего п. Кирилюка скинули брутально з головного урядника, не покликуючи його перед „засуспендованєм" до оправданя, не подаючи важних причин, а так собі тихесенько, без шуму „вишмарили" — викинули із списку урядників і... конець. І коли „братія" радила над добром „зашварцованих" робітників вже по „засуспендованю" п. К., котрийсь із „совісніийших" людий вносить, щоб його покликати до оправданя!!! Дійсно: канібальська етика! Вперед видати засуд, а опісля питати: „Чи ти винний?" Та сей п. К. котрому навіть й радив йти між них, відповів мені: „На совіт нечестивих ніколи не піду!" А дальше: Чи бачив хто в Н. В. вістку про „суспендованє?" Ні, хрань Господи! А чому? Бо тоді треба було-б подати причини, а їх нема... І що се за робота? А чи може п. К. один? А др. Кульчицький, що тільки життя вносив в їх організацію, де нині? Сидить собі на Савт-Сайд і в обридженєм відвертає ся від „бабіївської" роботи, виступивши перед з Н. С. А зп. Гвоздиком як? Сей чоловік ідейний, що хотів чогось доконати, нині-завтра полетить з редакторського крісла „Н. Волі", щоб скинути із себе страшне панцизняне ярмо і звільнити ся від нелюдських секатур, про які натякає в листі, оголошенім мною в попереднїй статї. Треба вам знати, шан. читателі „Свободи", що страшним злочином, після декого з урядників Н. С., є: стрінути ся з „попом" на улиці, обідати у „попа", відвідати його в родиною! Се не сьміх, а чиста правда! Навіть п. Бєля дістав порядну тріпанину від своєї власти (се тільки я чув від другої особи,) за се, що... бачив ся і говорив зі мною, себ-то з „попом", на весілю... І серед такої атмосфери мусять виростати такі плюгавства, як „бабіївські" статї! Коли дивлю ся на сю некультурність у веденю „політики" Н. С. то мимохіть пригадують ся менї чудовий уступ з оповіданя француського ґенія, Віктора Іґо (Hugo), L'annee terrible... Ось він: „Росте й двигаєть ся страшна фаля, що має відродити і ополоскати сей сьвіт. Росте і сягає чимраз висше... заливає біржі, валить й престоли. І чути голоси переляку, бо та повінь сягає вже й туди, де стоїть хрест і судія з кодексом законів... І говорить фаля: Ви гадали, що я є приплив моря — а тимчасом я є потоп! І се правда! Гадають собі і наші потентати, що плюгавленєм ближнього, ненавистю, злобою, брехнею й простим крикунством відродять наш бідний нарід, а тимчасом вони його тільки затоплюють, тільки прибивають духа і розум а висувають на перший плян самолюбство і матеріялізм. Бо бач: всяку інтелїґенцію, панків й „попів", викидають з поміж себе, щоб самим зажити й запанувати...

„Ну, се правда, отче Держирука", — скаже може неодин — „що до сеї справи; то другий закид, їзда автомобілем, се таки не конче гарно! Вижь папотче хлопський син, викормлений мужицьким книшем; сей демос бідний вислав вас у школу не на се, щоб ви розкидали гріш на автомобілї а жили з рідним народом у любві, приязни й демократичних відносинах"... Ох, безталанний бідний народе, проживаючий в Америці! Щоб я так нині мав міліони, то я би з усіх усєдів позвозив тих людий, що читали Бабієву погань, до Скрентону, щоб вони наглядно переконали ся, чи я совісно сповняю обовязок зглядом мойого народу! Чи були хоч одні сходини читальняні, на яких би я не був присутний від початку до кінця; чи буде хоч одна неділя, де-б я немав перед гуртом людий реферату? А хто-то до кождої хати заходить і з кождим сердечно поговорить, як не сей „їздець на автомобілю?" Хто-то учить постійно церковної і народної пісні, хто учить нарід любити своє рідне, своїх великих мужів, історії, хто до кождої проповіди мішає патріотичні зазиви, поклики до згоди, тверезости, науки? На хвальбу сего не говорю, тільки тому, що не позволю собі закинути несповнювання мойого обовязку народного, коли я його аж надто совісно сповняю... Ну, гаразд, а якже справи з автомобілем? Біда в тім, шан. публико, що сей автомобіль, на якім я їду (на иньшім здаєсь я ще не сидів!) є власностю д-ра Кульчицького, мойого приятеля, сего самого, що відвернув ся від теперішної роботи Р. Н. С.; сего самого, що на мировім суді, де судили одну скандалічну справу п. Бабія, сказав йому прямо в очи: Бабій — се підла худобина! Людина в роді Бабія не може сего зрозуміти і прямо божеволіє зі злости, що всї люди відвертають ся від темняка, а жиють із... скрентонським „попом". А нехай п. Бабій не відносить сего слова „темняк" до мойого бідного, непросьвіченого народу, бо я се слово відношу тільки до людий в роді Бабія! Бо: не сей партач, хто не знає прим. малярської штуки і не береть ся малювати, а сей тільки, хто квачем від мазниці забажає портретувати ще й другого сеї штуки учити! Не сей темняк, хто по причині даних обставин не научив ся чогось, а має однак бажанє, від других, мудрійших від нього научити ся, а сей, хто сам сліпий, намагаєть ся слїпого вести дорогою, ще й видющого відпихає від проводу. Так само: не Н. С. сьмітником, п. Бабію, а ви є сьвітником Нового Союза! Я люблю Н. С. певно більше від Вас, бо розумію, як невідклично він потрібний для мойого народу тай ще й до сего попираю його без заплати; ну а ви чейже тоді голоснїйше розпинаєте ся, коли більше вичимете насиплять...

Найцїкавійший закид є сей, нена-че-б то я на Марківнових вечерницях казав устроїти бару... Хто знає мене як абстинента, сей не мало здивуєть ся... Та не дивуйте ся! Се третя брехня істинно-бабіївська! Перед самими вечерницями, коли прийшла під наради ся справа, я перший як найострійше виступив проти бари на яких небудь обходах читальнї, попер мене п. Кирилюк і п. Гришко і бари рішено не устроювати. Спеціяльний-же комітет без відомости видїлу читальнї, тимсамим і моєї, устроїв, що правда, бару в час концерту я рішучо заказав продавати напитки а по скінченім концерті забрав ся домів. Що опісля було, я ані видїв читальнї не відповідаємо. Оповідали нам тільки слїдуючого дня, що один найгорячійший приклонник п. Бабія і бари, підхмеливши собі доволї, грозив голові комітету револьвером, отже поліцмен перешукав його кишені. А хто се був, нехай п. Бабій скаже його імя, а се не вийде на здоровлє ні його ні „приклонника тверезости а противника всяких бар", п. Бабія.

Що я мешкаю на Савт-Сайд (се дуже гарна сторона Скрентону!), не моя в тім річ а парохіяльного уряду і на всякий раз тут менї лїпше мешкати, як там, де я із жінкою і сестрінкою мусів три місяці мешкати в одній кімнатї і три місяцї спати в трійку на підлозї, зіллятій терпентиною!

Добігаємо до кінця на нині. Зі слів подвижника Н. С. не лишило ся нїчого, як бачите, лиш голий, вонючий кістяк злобної брехні! Се й гаразд! Плюгавців тільки демаскувати а Новий Союз двигнеть ся з болота! Не галайте однак, панове, що се я вже нині перестав писати! В слїдчислі подам прецїкаву статю, найновійший подвиг п. Бабія, а з'ілюструю його фотоґрафічною знимкою його лиасу, щоб всї знали, чим займаєсь ся наш „тверезий кум" поза своїм орґанізаторством!

Гадаю, що чим більше сих моїх спростовань, тим краще для загалу, тим близше до сеї днини, коли із шпальт Н. В. зникне ненависть й заклики до роздорів а завидніють статі розважні й поклики до любови й згоди, як сего бажало собі онодї товариство ім. М. Січинського у своїм протесті.

Чим скорше лусне болячка, тим скорше] Н. С. стане здоровим!

А сего я бажаю із щирого серця!

В Скрентон, Па., дня 10. лютого 1910.

Володимир Держирука,
гр. кат. парох.

ОГЛЯД НАЙВАЖНІЙШИХ ПОДІЙ В МИНУЛІМ РОЦІ НА УКРАЇНІ.

II. Важко приходило ся жити нашим братам під московською кормигою. Дуже важко. Всякий, хотяйби найдрібнїйший прояв народного життя, московська медвежа лапа з брутальностю давила. Передовсім незвичайно ярко обявила ся брутальність московського уряду підчас ювилею 100-лїтних уродин Тараса Шевченка.

По цїлому сьвіту, де лиш жила горстка Українців, в минувшому роцї сьвятковано урочисто сей ювилей. І не лиш свої, але і чужинцї кланяли ся найбільшому нашому ґенієви, бо Т. Шевченко не лиш обняв своїми віщими піснями наш край і народ, але він обняв усю людскість. Лиш в самому серцї України, у Київі, уряд заказав Українцям відсьвяткувати память свого найбільшого поета, не пустив дїтий поклонити ся тлїнним мощам свойого великого батька. І Україна, ковтаючи сльози, мусїла мовчки глядїти, як деинде сьвяткують память Шевченка, як чужі навіть бють чолом перед ґенієм, бо самій не довело ся, у „братерських" обіймах Москаля як хрустять її кісточки.

Так само як і обходи Шевченка, заказав московський уряд і всї обходи Шашкевича.

Та не лиш се. Не лиш слово наше давить Москаль, він допче медвежими лапами також всяку пробу друкованого слова. І так заборонено в Росії читати Кобзар Тараса Шевченка, мимо того, що він минувшими роками був дозволений. Царська цензура сконфіскувала виданє Кобзаря в Петербурзї та і „Малий Кобзар", призначений для дїтий. Заборонено видавництво „Струмок". Сконфіскувано книжку Коваленка „Про кріпацтво", його ж збірники українських декламацій і віршів, „Досьвітні Огні" та „Розвага". Конфіскувано безнастанно числа лїтературних журналів, як „Українська Хата" та „Лїтературно Науковий Вістник". По цїлій Українї заедно заборонювано українські концерти, а навіть коли Українцї зберуть ся, щоб потанцювати, то і се заборонють. Нічо лиш: заборони, заборони і заборони аж в безмежність. Як ти Українець, то навіть і сонцю божому не вільно на тебе сьвітити! А то ще і сонце на Українї готові посадити в тюрму, щоб не осьвічувало горя безталанного нашого люду та не дивило ся на усї звірські лайдацтва Миколи Крівавого.

Не менче сумно записав ся минувший рік у памяти Українців через страту визначних одиниць. І так померли на Українї письменниця Ганна Барвінок, П. Житецький, А. Теслєнко, Г. Шерстюк, П. Панченко, Ів. Боднаренко та А. Шульган.

Та мимо того, що лютий кат скажено, що точить з рота піну вісячи і давлячи народ — не його сила здавити живого народного духа. Народний дух, українська ідея, потоптана і загребана у землю в одному місци, наче се зерно у ярі, починає прозябати у инному. А московський уряд скаженіє, толоче і допче, щоб за мить починати свою роботу на ново. І так в безконечність — бо як нема на сьвіті сили, щоб спинила розясняючу ся днину, так нема також і сили, щоб здавила живої народної душі.

Мимо лютого гнету, наражаючи ся на повільну смерть серед ледів Сибіру, наші люди з посьвятою і терпеливостю перших християн не устають у роботі. Гуртують ся, завязують українські гуртки і плекають поміж собою, тайки перед Неронами, українське слово, українську пісню. У кривках, зовсїм подібно як перше християнство у підземних катакомбах, ховає ся на своїй рідній землици українське слово і думка. Ховає ся, у кривках міцніє, гартуєть ся. І прийде час, слушна пора — а українська думка скріпивши ся, зміцнївши, пірве жорстокі пута і затопить лютого ворога у його власній крови.

І ми поневоленим нашим братам з серця желаємо, щоб отся сьвітла днина, коли то московська дрянь втїкаючи з України потопить ся у своїх таки московських болотах, наступила як найскорше.

А що така днина вже незадовго прийде, що вона мусить прийти, на се маємо численні докази. Народна сьвідомість не загибла на Українї. Вона живе і золотими іскрами раз-у-раз бухає з під попелу. Згадати-б нам хочби за висше обговорені українські кружки. Дальше сї „Просьвіти" на Українї, що мимо лютовань уряду що дня наче гриби по дощи виростають. Згадати нам на домаганя Київщини та Полтавщини, щоб у народних школах завести українську мову. Згадати за петицію подільських семинаристів про заведенє в семинари викладів з української історії, мови та лїтератури.....

Се все суть обяви, що уся лють московського уряду, уся його скаженість та злоба, не в силі задавити народного духа на Українї. Україна живе і боре ся. А хто боре ся — той здобуде.

„SVOBODA“ (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Published by
The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

ANTHONY CURKOWSKY, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

K. KIRCZOW, manager
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.

The largest circulation throughout the United States, Canada and Europe. The only advertising medium. Rates furnished on application.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

„СВОБОДА“
часопис для руського народа в Америці і орґан „Р. Н. Союза“, виходить що тижня в четвер і коштує:
в Америці на 12 місяців $2.00
до старого краю на 12 місяців ... $2.50
в Америці на 6 місяців $1.00

Оплачувати ґазету треба всегда з гогри.

Адреса:
„SVOBODA“
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Число телефону 498.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий або почтовий моні ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтара або аґента на акспресовім офісі, пішліть на нашу адресу, бо без того ми не годні гроший дістати.

Нехай буде „файт“!

Перед трьома тижнями була у нашій „Свободі“ допись зі Syracuse, N. Y. у якій говорило ся про місцевий комітет, завязавший ся в цїли призбираня 500 корон на річ „Рідної Школи“ у нашій вітчині. Нині з гордостю подаємо до відома нашій суспільности, що сиракюзькі громадяни вислали вже заповіджену збірку дня 6-го лютого: 500 корон для „Рідної Школи“ в Галичині; 50 корон на приватний український семинар учительський у Коломиї, а Товариство Січ своїми фондами закупило 24 квадратових метрів землї під український город у Львові, жертвуючи 120 кор. Так отже сиракюзькі Русини вислали 670 кор. на адресу „Дїла“ у Львові. Пишучи про се ми зовсім не маємо на цїли хвалити ся перед сьвітом сповненем свого народного обовязку зглядом вітчини, бо саме дїло хвалить ся; і се, що ми зробили, на нашу гадку не єсть більше нїчим иншим, як зрозумінєм свого обовязку і виконанєм того обовязку зглядом нашої вітчини. Біда лиш в тім, що у нас є дуже мало таких, що власне розуміють і хочуть сповняти свій народний обовязок. І ми подаючи се до прилюдної відомости руководимо ся благородними мотивами а не самохвальбою. Тими мотивами єсть: звернути увагу нашої американської суспільности на вагу хвилї для наших братів у старім краю і пригадати нашим дорогим, а вічно сварячим ся краянам і на наш обовязок у тій важкій для галицької Руси теперішній хвилї: з більшим як коли натиском, прийти її в поміч. Правда се велика, що американські Русини не забувають на свою вітчину, і по змозї щиро попирають краєві інституції, в першій мірі просьвітні, а і се єсть сьвята правда, що коли як коли, а під теперішну пору галицька Русь переживає полїтичну крізу, від котрої висліду зависить наша дальша неволя або наше висвободжене з ляцької неволї; тим самим вимагає ся напруженя сил всїх членів нашої суспільности більше чим коли небудь. Придивім ся тим тягарам, які взяла на свої слабі плечі галицька Русь: до всїх приватних українських гімназій з 1911 роком, котрих було 5, прибуло в 1912 роцї ще дві, так, що єсть їх разом вже 7; а кромі того учительський прив. мужеський семинар в Коломиї; отже збільшило ся число прив. українських наукових інституцій майже два рази, консеквентно і видатки на удержанє їх подвоїли ся: значить ся, що галицька Русь на поли шкільництва буде мати в 1912 роцї два рази так великі видатки, як в 1911. Чи доходів буде мати також два рази стільки, що в 1911 роцї, на се питанє годї відповісти, бо нема на се нїяких певних даних. Ми, американські еміґранти, научили ся бізнесу від американських бізнесменів, і повиннісьмо та мусимо сказати і зробити: далисьмо в 1911 роцї на просьвітні цїли 3000 кор. чи 4000, на 1912 мусимо подвоїти наш народний податок і вислати 60000 чи 8000 кор. Се єсть чистий рахунок патріотичний.

Кромі видатків на приватні наші школи, чекають галицьку Русь ще инші, також не малі і не маловажні видатки: на виборчу аґітацію до сойму. Панські хитруни-полїтики видячи, що з горсткою українських послів до сойму, котрих число виносить аж 12 на 150, не дадуть собі ради, пустили ся на традицийну польську хитрість: переперти при помочи угоди з українським клюбом реформу виборчу помислу Старжиньского, а обчисленy на цїлковите поневоленє нашого народа; видячи що се не удасть ся, і українські посли нїяк не годять ся на таку угоду, якої би жадали собі ляхи, так ляхи постарають ся у Відни о позволенє розвязаня сойму і о розписанє нових виборів, в котрих сподїють ся українських послів здесяткувати через поперте християньских суспільників з під угодового стягу Олександра Барвінського, творця нової ери з часів Баденього, та попиранє starorusinów з під стягу Короля; і при помочи тих мамелюків будуть старати ся ляхи зашморгнути на шию руського народа крепкійше полїтичну петлю, і закріпостити на віки і так вже закріпощену українську націю. А тогди вже всї наші пориви до свободи, до волї і долї будуть підтяті у самім корінн.

Дорогі Родимцї! Ви знаєте шахрайства, злодїйства, циганьства, яких допускають ся Поляки при виборах. Ви знаєте, що по сторонї Поляків стануть сотки тисячі корон, ліс наїжених баґнетів, цїла сфора платних аґітаторів-наганячів, пан староста, повітовий маршалок, комісар, поліцай, польовий двірський, гаєвий, гуменний, економ, жид і наш кум, війт-хрунь! А за нами хто стане? Ми, Русини, тих всїх виборчих средств не маємо — а противно наші і так слабі сили нївечить наша історична хороба: сварки і дїленя ся на партії! Русинам треба відозв до народа, треба добрих аґітаторів, треба гроша; селянин наш бідний, а сего року ще біднїйший чим коли небудь через неуроджай в минувшім роцї і зиму. Шляхти не маємо, інтеліґенції мало а і та, яка єсть, бідна, не протеґована, занимає послїдні ранґи в бюрократичній верстві. Перспектива нашої будучности чорна! чорнїйша від долї нашого руського галицького хлопа і якби не те, що у нашім народї вичерпала ся вже терпеливість, так не булоб вже нам виходу. Щож ми на те! Прочитаємо сесї рядки, зложимо „Свободу“ набік та промуркочимо під носом: Ех, дурне все! Я в голову заходжу, якби то ушкварити допись до „Народної Волї“ чи там до „Свободи“ на того там мого ворога та і то таку, щоби йому аж в пятах затерпло!!...“ Се наша американська девіза і так ми не маємо часу звертати свою увагу на те, що там діє ся в Галичинї, бо ми ту в Америцї маємо свою полїтику а імя її „файт“! Та кому не мила власна доля і доля цїлого нашого українського народа, де би він не був, най здоров файтує ся. А ми, сиракюзькі еміґранти кличемо патріотичну нашу братію в Америцї також до „файту“ але не з рідними своїми братами а з відвічними ворогами Руси і покликуємо до зложеня 500 кор. на рідну школу системою трійок дорогих родимців, патріотів зі Scranton, Pa. і New York. Єсли Ваша ласка і спроможність то „збітуйте“ нас. Ми за се гнївати ся не будемо а скажемо: Честь Вам! Ви покличете опісля другі плейзи, щоби Вас „збітували“, а тогди наш файт принесе Руси Українї честь і славу!

Цїль повисших рядків се „файт“ на Рідну Школу в Галичинї. Ми певні, що за нами піде Ню Йорк і Скрентон, Па., бо сї міста дали вже не раз і не два докази свого патріотичного файту; за ними піде других два а зглядно 4 ними покликані міста і т. д., аж стане цїла американська Русь під стягом „Файт на Рідну Школу“. І тим способом зітремо ганьбляче пятно зі себе шкідливого дотеперішного ґазетярського файту за „цапову душу“. Well fight.

Комітет в Сиракюз, Н. Й. для збираня добр. датків на „Р. Ш.“ в Галичинї.

Николай Крук, гол. чит. Просьвіти і секр. Січи.
Филип Парибус, писар Читальнї і голова Січи.
Іван Шеремета, кошовий і скарбник Чит. Просьвіта.

Москва в Галичинї.

Від давна заглядає заздрим оком на Галичину московський царат; від давна мріють царі московські, як би вже і сю невідзискану частинку України запрягти у своє ярмо. Та якось до тепер все вийшла якась перешкода. Геть аж в инпому кутку своєї держави, коло великого океану, в Китаю, в Манджурії, в Кореї шукали вони собі нової землї та нових підданих. Та там їм не повело ся. І ось, побитий відпертий Японцями на Сходї, царат знов вертає на Захід.

Від того часу не проходить дня, аби ми не читали в ґазетах, що тут або там в Галичинї прилапано російського шпіцля, а то таки й цїлу банду; не проходить дня, аби ми не довідували ся, що там мала Росія дістати пляни галицьких кріпостий, а тут мали висадити в повітре міст зараз як тільки козаки російські вступилиби до Галичини. Не проходить дня, аби всї ґазети московські не репетували на всї голоси, що найвисший вже час, забрати Галичину під Москаля!

Ми знаємо, що російський двоголовий орел все жив з розбою і ґвалту, все живив ся чужою кровію, але все-ж — звідки така ласка, звідки така увага для бідної Галичини? Вона-ж нї така велика, анї така богата. Чогож Росії так забагло ся мати її під собою?

Ось де причина сьому. По той бік Збруча, ген аж через Днїпро до самого Чорного Моря і гір кавказьских лежить дуже великий край. Жиють в тім краї такі-ж самі люди як і в Галичинї десь коло Перемишля або Бродів, то є такі-ж самі Українцї, що говорять тою-ж самою мовою що й ми. Вже більше лїт двіста є той край в московській неволї.

Як прилучили Україну до Москви — цїлі пятьдесять лїт без перерви бороли ся наші брати з московським наїздом; не раз виганяли Москаля з краю, та врешті... забракло їм сил. Москва, як та шевська смола до чобота, скоро чепить ся якогось краю, то вже його з рук не пустить. Так стало ся і з Україною. В 1709 р. за гетьмана Мазепи задушено остатнє повстанє України проти Москви. З того часу наш край — як та муха в павутиню тріпочеть ся в „братнїх, славяньских“ обіймах Москаля.

І ось в той самий час, коли Росія думала, що вже раз на все дала собі раду з Україною, що наш нарід не годен вже нїколи прокинути ся до вільного житя — в сей самий час українська думка зачинає будити ся в Галичинї. В Росії Українцям не вільно навіть по сільських школах вчити ся на рідній мові, а в Галичинї й на університетї викладають „по хлопськи“. В Росії учителї Москалї не позваляють читати нашим школярам евангелія в своїй мові, в Росії закривають „Просьвіти“, а в Галичинї українське друковане слово має повну необмежену волю. Сього Росія стерпіти не хоче. Бо національна сьвідомість не знає границь: збуджена в Галичинї, вона вже прокладає собі дорогу до російської України, де люди, що вже забули „хто вони, чиї сини, яких батьків“, зачинають приходити до памяти. Вже зачинають Українцї і в Росії жадати волї для свого слова, для своєї преси, для своєї школи... А прийде час, коли вони подякують Москві за опіку та скажуть, що вони вже дорослі та її не потребують. А на се Москва добровільно не згодить ся. Чиж на те вона мордувала й мордує досї наш край, аби колись втеряти його? Чи-ж на те вона московщила і московщить наш нарід, аби потім дати йому свобідно національно розвивати ся? А знає Москва добре — що як вона не лютує на Українї, як вона не дусить нас там — поки Галичина є по за її границями, доти вона собі ради з Україною не дасть. Доти вогник національної сьвідомости і протесту проти національного поневоленя все буде перекидати ся з Галичини до України і... хто знає — може запалить там такий пожар, якого ще Росія не бачила.

А се й є причина, чому так на ґвалт потрібує Росія забрати собі Галичину. Їй треба знищити Українцїв і тут, треба і тут перевернути наших людий на Москалїв. Для того вона посилає в Галичину народним зрадникам — кацапам міліони рублїв, для того вона заливає Галичину своїми шпійонами, для того зорґанізувала Москва в Галичинї з сих шпійонів навіть партію полїтичну!

Москалї та їх наймити голосять, що вони хотять оборонити Галичину від Поляків. Підла брехня! Ми знаємо, як вони боронять. Як відлучаючи Холмщину кричали Москалї також, що боронять наш люд перед Поляками. Та що показало ся? Вже тепер українські „Просьвіти“ в Холмщинї закривають, а дїтий в школах замість по польськи зачинають вчити по московськи. То само було би і в Галичинї, як би вона дістала ся під Росію. Тому всї ті, які захваляють московський царат, всї москвофіли є — або люди темні одурені, або — сьвідомі наймити царату, котрі за рублї продають наш нарід в московське ярмо! Велику вину за те, що в Галичинї ширить ся московська зараза несуть на собі і польські верховоди краю, які подають руку московському царатови на спільну борбу проти нас, а на російську пропаґанду в Галичинї примикають очи.

На нас лиш самих здані ми є в борбі з царославною пошестию. А бороти ся з нею треба таки зараз, в тїй хвилї.

Оповідають, що в полудневій Азії є така гадюка, що як вона лиш подивить ся на свою жертву, та дурнїє, тратить сили і не годна анї втїкати, анї боронити ся, анї рушити ся з місця. Тодї гадюка як на убезвладнену кидаєть ся на свою жертву.

Московська гадюка все ближче і ближче сунеть ся до нас, вже чуємо її сичінє, вже чуємо її смердячий віддих... а ми, немов скамянїлі, стоїмо, чекаємо аж вона кинеть ся на нас.

Не чекати нам треба, а бороти ся з московським царатом та його запроданцями не на житє а на смерть. Коли почала ся турецько-італійська війна, заклали Турки „Товариство ненависти до Італії“. Ми не потребуємо закладати т-во ненависти до Росії, але сю ненависть до неї ми повинні плекати і шири-

ти — де лиш дасть ся і як лиш дасть ся — в ґазетах, відчитах, брошурах, розмовах, пригадуючи нашим темним, одуреним москвофільською наукою хлопам, що

Росія — то є ґвалт і насильство!
Росія — то національна неволя!
Росія — то є пекло для хлопів і робітників!
Росія — то є темнота, гніт і національна смерть для нашого народу!

Теперішня хвиля є страшна хвиля. Не знищимо тепер у себе в корени московської зарази, потім буде за пізно!

Проч з Росією!
Проч з царатом!
Нехай живе вольний український народ!

„Вперед".

Галицький Сойм.

Борба, яка кипить тепер в Галичині поміж Русинами, обстоюючими за свої права а гнобителями Поляками, найшла відбите у галицькім соймі. Галицький сойм почав ся 20-го січня. Мимо угоди, що в соймі сейчас прийде під обради справа виборчої реформи, Поляки стали намагати ся збути її і тепер викрутами. Се обурило до краю наших послів і вони не маючи иншого виходу, почали обструкцію.

Се було причиною, що Поляки раді-нераді бачили ся приневолені відложити засідання сойму на 7 днів. Підчас сеї семидневої перерви за посередництвом намісника Бобжинського почали опять Поляки переговори з українським клюбом, в справі злагоди. Сі переговори не довели — річ природна — до ніякого пуття. Руські посли з самого початку зажадали, щоб після справедливости нашому народови в Галичині дістало ся 33 процент з числа усіх послів, то значить одна третя часть, а Поляки знова заявили, що не можуть згодити ся на більше як 25 процент, то є на одну четверту часть з числа усіх соймових послів.

Слідуюче засідане галицького сойму скликав маршалок, ґр. Вадені на день 27-го січня. На дневнім порядку поставив маршалок 13 всіляких точок. Хотяй засідане було визначене на 10. год. рано, на сали не явив ся майже ніхто. Натомість всі крутили ся по коритарах, бо у намісника вели ся ще наради між намісником, маршалком, заступником маршалка, Др. К. Левицьким, Др. Віліньским і Абрагамовичем в справі відложеня засіданя.

Вкінци порішили, щоби еп. Чехович, новоіменований цісарем краєвий віцемаршалок на місце уступившого з тої гідности митрополита, ґр. Шептицького, поставив внесенє, аби засідане відложено, а обі сторони най тимчасом ведуть дальше переговори. Поляки хотячи показати свою прихильність для Українців згодили ся на відложене. Остаточно пів до першої місто о 10. розпочало ся засіданє. По полагодженю вступних формальностий, засідане відложено, щоби дати змогу Українцям і Полякам дальше вести переговори.

По відложеню засіданя взяли ся посли обох сторін до переговорів. Вже навіть в деяких річах зачало приходити до якого такого порозуміня, але Поляки не думаючи на правду годити ся, постановили зачепити Українців. Мимо непокінчених переговорів скликав маршалок ґр. Бадені на суботу, 3. лютого засідане сойму. Початок засіданя, як звичайно припізнив ся, о півтора години. Перед приступленем до дневного порядку відчитано петиції до сойму. Відтак по інтерпеляціях посли Левицький, Король і Дудикевич внесли протест проти правосильности нарад на попередних засіданях. Поляки натомість зложили заяву, що наради вели ся цілком правильно. По протесті, віцепрезидент намісництва Ґродзіцкий зачав відповідати на інтерпеляції послів, а українські посли розставляли тимчасом обструкційні інструменти. Між иншими мали українські посли деркач. Ще перед приступленєм до дневного порядку, забрав голос пос. Скварко та поставив внесенє, аби засідане сойму відложено. При голосованю за внесенєм повстали лише українські посли. В виду того маршалок заявив що приступає до дневного порядку. На се стали кричати українські посли: „Для нас не має дневного порядку перед виборчою реформою" і почала ся обструкція.

Пос. Т. Старух, концертуючи на переразливій сирені, укладає на пульті великого деркача та вправляє його в рух корбою, що в цілости заглушує цілу палату. Пос. Антін Старух орудує електричними дзвінками. Пос. Содомора валить булавою об ґонґ, розпятий між двома лавками. Пос. П. Дума „працює" меншим виданєм деркача, а пос. Сандуляк держить ся давної трубки. Посли Левицький, Макух, Петрушевич, Куровець і Скварко лопотять пультами добираючи до сього супровід свиставками. Чинелі перейшли нині на правицю клюбу; попри пос. Винничука, який має ще автомобілеву трубку, гатить ними завзято новий член українського клюбу, пос. Ол. Крисоватий (він щойно виступив з кацапського клюбу, який, щоби не наразити ся польській шляхті, не бере участи в обструкції і вступив до українського клюбу) щоб відробити давні залеглости. За теж недавні його партайманн, пос. Король і Трач вийшли з салі, до якої вернули аж під конець засіданя. Посол Старух старав ся безуспішно спокусити їх до участи в обструкції, відступаючи їм свої інструменти.

Розумієть ся, що обструкціоністи міняють ся інструментами час від часу, але музика остає все та сама.

І при бурливій обструкції, в якій справді не чути ні одного слова, відбувало ся засіданє. Поляки з позатиканими ватою ухами радили на міґи над справами, посилаючи одну за другою до спеціяльних комісій.

Музика тревала до першої години по полудни. Ґр. Ст. Бадені нараз підняв ся і взяв за булаву.

Посли українські, думаючи, що се вже конець засіданя спинили обструкцію а посол Т. Старух кличе: „Най жие виборча реформа. Шляхта до дому. Тут мусить прийти нарід!"

Ґр. Бадені: Я не на то слухав так довго крики, аби посол Старух кричав. Тепер я хочу говорити.

Пос. Старух. Тепер ми тут оба рівні. Ви собі там маршалок, а я тут.

Кр. маршалок заявив, що ще дасть під обради наглячі внесеня в справах запомогових. Обструкція почала ся знов, бесідники говорили коротенько і о год. пів до 2-ої кр. маршалок засідане замкнув.

Про дальше засідане напишемо в слідуючім числі.

Переговори між послами польськими і руськими тревають все дальше і як довідуємо ся з послідних вістий, наспівших з краю, Русини годять ся вже на 31 процент. Поляки знова заявляють, що можуть згодити ся всего на 26¾ процент. Чи прийде отже до якої злагоди, — дуже сумнівна річ. Найскорше буде таке, що сойм зістане розвязаний і правительство розпише нові вибори.

Наприкінци не завадить навести тут голос польської поступової часописи, „Монітор", яка в однім з чисел поміщує їдку сатиру на теперішні відносини в галицькім соймі, спричинені шляхотсько-польською нахабностю. Ось вона:

„Над салею царює українська обструкційна музика.

Маршалок (булавою): Пук! пук! пук!

(На салі втихає).

Маршалок: Шановні панове!... (хоче дальше говорити).

Український хор: Гайда далі!

Фліґельгорн (велика труба): Тратата ті!

Чинеля (металеві тарелі, музичний інструмент): Дзень, дзень, джіня рата!!!

Пульти (верхи столів, дошки): Паф! траф! і т. д.

Свиставка: Фі, фі, фі, фі, фі... і... і... і...

Маршалок: Пук! пук! пук!

(На салі тихо).

Маршалок: Позвольте, що...

(Дальші слова заглушує музика).

Маршалок: Пук! пук! пук!

(На салі тиша).

Маршалок: Ідемо до дому!

Український хор: Щей ліпше! Ходім!

(Сойм розлазить ся).

Ґазета „Слово польське" (вшехпольське) пише слідуючого дня: „Засідане сойму відбуло ся — що правда — при „втурі" української музики, але то зовсім не здержало наших послів від інтензивної (напруженої) праці. По прегарнім отвореню нарад маршалком краю, Його Ексцеленцією Станіславом Баденім, ухвалено цілий ряд внесень і віділано їх до комісій".

Шляхотська консервативна часоп. „Пшеґльонд" пише: „Як соймові наради підуть так, як дотепер, то можна мати падію, що сойм небавом упорається ся з усіма проґрамовими працями".

Чоловік (котрий був на ґалірії в часі соймових „нарад") читає ті ґазети і щиро каже: „А то брехлива голота!" — і сплюває." —

Ювилейний Фонд ім. Маркіяна Шашкевича.

Оголошено в ч. 7-ім	262.42
Д. С. Ґела зібрав на хрестинах у Ілька Геман	2.70
Разом	$265.12

Всякі дальші жертви просить ся висилати на адресу касієра фонду: S. Jadlowsky, Box 76. Jersey City, N. J.

о. Йос. Чаплинський, пр.,
Сем. Ядловський, кас.,
Вол. Каськів, секр.

НА УКР. ГІМНАЗІЮ В РОГАТИНІ.

На весілю Івана Німого в Геркімер, Н. Й. зібраних мною $4.40 на приватну українську ґімназію в Рогатині поміж рогатинськими в найбільшій части з Черча походячими краянами, переслав підписаний на руки члена комітету рогатинської ґімназії, о. Івана Созанського з Черча, дня 14. лютого 1912. Подаючи се до відома дорогих краянів жертводавців, котрих імена наводжу понизше, дякую в імени рогатинських наших школяриків. Жертводавці загаданої складки суть: по 50 цнт.: Никола Німий (жених), Василь Брикайло, Іван Старух, Іван Іванців; по 25 цнт.: Гринько Німий (брат), Каська Німа (сестра), Іван Німий, Стах Левицький, Юлія Німа (молока), Тивонько Майба, Філько Лучко, о. Ол. Пристай; по 20 цнт.: Володимир Фищук з України і Дмитро Варавський. Разом 4.40.

Всім щирим серденькам щире Спаси Бог! **о. Ол. Пристай.**

ДОБРОВІЛЬНІ ЖЕРТВИ
на музику „Соколів" в Торках, пов. Перемишль, зложили:

Юрій Сидор 2 доляри; по однім доляри: С. Крицкий, М. Микітишин, Іван Яновський, Ів. Яремцьо, М. Козак, М. Павлуцкий, С. Мадай, С. Маличівський, М. Сидор Федора, М. Левіц, О. Хромик, М. Станько, Роз. Кавецка, Т. Родак, К. Горечко, Анна Микітишин, Марта Родак, Е. Костецка, А. Онисик, А. Венц, М. Потажна, П. Назар, А. Наконечна, С. Чосник з Поздяч, С. Ганаско з Поздяч, П. Федак з Поздяч, К. Цимбалко з Поздяч; М. Сидор старший 75 центів; по 50 центів зложили: А. Фоца, Я. Назар, Д. Серба, П. Шугайло, Ів. Кулик, С. Маличівський Василя, О. Пекляк, Д. Потажний, К. Наконечний, П. Горечко, А. Олешко, І. Гожий, І. Руминський, С. Наконечний, І. Сінковський, Д. Мадай, О. Олешко, Д. Павлина, П. Костик, Р. Яремцьо, К. Муштук, Ю. Яремцьо, П. Горечко, А. Онисик, Ів. Матейко з Поздяч, Д. Сіроцкий, С. Горечко, Ю. Чосник, К. Матейко, М. Стахняк зі Сосниці, Г. Павлик з Буцова, А. Тхір з Накла; по 25 центів зложили: Ів. Яновський, П. Бабяк, Ю. Наконечний, О. Грициняк, С. Смотрич, С. Муштук, Ів. Ґелета, П. Букса, А. Бродовська, С. Спіславський з Поздяч, В. Чосник, С. Цимбалко, П. Дмитриха, А. Піх, С. Ґнира, А. Баска, М. Кшик, Ів. Кузік з Накла, Ів. Жорняк, Ів. Головкин з Росії.

Разом зібрано 50 долярів і 75 центів. З сего виплачено $3.55 С. Крицкому котрий їздив кілька разів до Джерзи Сіти, Бруклина і по Ню Йорку, на котру то подорож стратив 3 доляри і 55 центів, а решта гроший то єсть 47 долярів і 20 центів (230 корон) вислано до Торок на адресу Михайла Миштука, на котру то суму низше підписаний має посьвідку від фірми „Дайч Бро.", число 49.065.

М. Микітишин.

Ярослав Ванчицкий, зголосить ся по лист від т. Субтельного. Петро Кирилюк, 615 Schnell Place, Scranton, Pa.

ВІДЧИТ

о. П. Понятишина на Маркіяновім сьвяті в Перт Амбой, И. Дж.

(Дальше).

III. Житє Маркіяна Шашкевича і його діяльність.

Маркіян Шашкевич уродив ся дня 6. падолиста 1811 р. в селї Підлисю, золочівського повіта, де його мати перебувала в гостині у свого батька, тамошного пароха. Отець його, Симен був сьвящеником в поблизькім селї Княжу. Вже з малку був Маркіян слабого здоровля. Коло Підлися знимаєть ся серед низини досить висока гора, котру задля білого вапняка, з якого вона складаєть ся. назвав нарід Білою горою і малий Маркіян, буваючи у свого діда, ходив часто на ту гору та любував ся красним видом цілої околиці.

До початкових шкіл ходив Маркіян в Золочеві, а ґімназію кінчив в Бережанах. В школї учив ся він добре і товариші дуже його любили. Вже яко ґімназіяльний ученик писав він віршики з желанями для своїх родичів на Новий Рік або іменини. Розуміеть ся, що ті віршики були писані польською мовою, так як вся наука і вихованє було в тих часах польське. Скінчивши 6 кляс бережанської ґімназії, поїхав Маркіян як вісімнайцять лїтний молодик до Львова, де принято його на перший рік фільозофії (нинїшна 7. кляса ґімназіяльна) до духовного семинаря. Не довго однак побув Маркіян в семинарії, бо по роцї і кількох місяцях, а се 21. лютого, 1831 р. прогнали його звідтам за дрібне нарушенє правил семинарських порядків.

Тепер настали для Маркіяна дуже тяжкі часи. Батько, загнїваний через те вигнанє із семинаря, відмовив свому синови всякої помочи, і бідний Маркіян мусів сам журити ся о хлїб насущний. Але хоч лишив ся тепер Маркіян на сьвіті сам як палець, хоч борба о удержанє підкошувала слабосиле його здоровлє, то однак се проживанє поза мурами духовного семинаря не відняло йому охоти до працї над собою. Жиючи на свободі, мав Маркіян нагоду оглянути ся в сьвіті і пізнати ріжних людей. Він закушав і засмакував в науцї і з цїлим молодечим запалом кинув ся до читаня і студіованя ріжних книжок. Особливо-ж достарчали поживи для його спрагненого духа книжки таких славянських сьвіточів, як Добровський, Шафарик і Вук Караджіч, котрі писали, як я се передше говорив про історію, устну народну словесність, про житє і звичаї, про славянські мови і взагалї про відродженє Славян, головно Чехів і Сербів, а які-то книжки находив він у львівських біблїотеках.

Рівно-ж старав ся Шашкевич пізнати основно наш нарід та виучити його мову і в тій цїли заходив він підчас вакаций зі своїм братом Антоном під селянські курні стріхи та записував народні пісні, казки і приповідки, випитував про народні звичаї і обичаї, шукав за стародавними рукописями і другими памятниками старини, як також віддавав ся граматичним дослїдам над нашою мовою, порівнуючи її з иншими мовами славянськими. Ті списані собою пісні віддавав Маркіян до ріжних польських і руських пісенників, які появлялись тоді друком в Галичині; особливо-ж богато таких пісень зібраних Шашкевичем і його товаришами увійшло до видавництва галицьких, польських і руських пісень згадуваного вже мною Вацлава Залеського. Тай злишно мабуть згадувати, що наша устна словесність, яку Шашкевич пізнав буть то з уст народа буть то з ріжних збірників головно польських, робила своєю красою, мельодійною мовою та ніжностію чутя на Шашкевича незвичайно глибоке вражінє; не дивно проте, що після взірців, які подала йому наша народна поезія, складав він потім свої вірші, свої поезії.

Но хоч як пильно розширяв Маркіян свої відомости про Славянщину, хоч і як сильно одушевляв ся руськими народними піснями, то все таки „не знаходив він — як каже його сучасник, Яків Головацький*) — того, що дух його віщий перечував а душа так сильно бажала; все він тужив за чимсь, шукав, чого у школах не учили, чого не знаходив нї в старих нї в нових словесностях, бо він шукав своєї народної, банував за своєю родимою. Як півсонно снувала ся перед умом якась нова, питома, своя народна словесність, але не було відваги без проводу самому пустити ся в незнакому путь!” З тих слів отже видно, що під впливом книжок, пишучих про нове житє инших славянських народів, як також під впливом устної руської словесности мрів Маркіян Шашкевич про те, щоби увести до нашого письменства чисто народну руську мову, щоби взагалї відродити та розбудити нове житє серед галицьких Русинів. Маркіян однак вагав ся ще вступити на таку зовсім нову дорогу, побоюючись певно, щоби за се не зазнати від тодїшних Русинів насьмішок та знаруг.

Припадково допав ся Маркіян таких книжок, як „Енеїда” Котляревського, „Малоросийські пісни” Максимовича і инших, котрі появились були за кордоном, на російській Україні, а які мимо заборони австрийського уряду діставали ся також і до Галичини. Ті українські книжки мали так на Шашкевича як і взагалї на тодїшну, ополячену руську молодіж вплив дуже благодатний, бо вони наглядно показували, що та поневіряна доси мужицька мова є красна і богата, що сею мовою можна писати про всякі найвисші навіть річи та що галицькі Русини мусять оперти ся на народі і вживати його мови, коли хочуть, аби їх робота була успішна. Урадований отже Маркіян найшов те, за чим він давно глядів, на книжках з України він побачив живий примір і переконав ся понад всякий сумнїв, що й в Галичині можливо сотворити чисто народну руську словесність чи радше письменство.

Та Маркіян розумів добре, що зданий на свої лише сили він ніяк не зможе доказати сего, аби спровадити житє Русинів на новий шлях відродженя. На се, щоби його думки і пляни могли здійснитись, треба було доконче приєднати і одушевити своїми думками як найбільше число своїх товаришів. І справдї зібрав він коло себе гурток молодих охочих до працї студентів, головно богословів, котрі зобовязували ся словом чести, що через цїле своє житє будуть трудити ся для просьвіти руського народа. А треба і се піднести, що Шашкевич мав рідкий дар приковувати до себе людей. Сам незвичайно образований та щиро одушевлений своїми намірами умів він промовити до серця, умів другого научити, переконати, заохотити до працї як рівно-ж умів він відкрити у другім заспаний талан.

Який був Маркіян, про се пише згаданий вже Головацький так: „Маркіян був чоловік середного зросту, щуплий але меткий, волосє яснорусе, очи сині, тужні, носик невеличкий, кінчастий, а худощаве лице виражало якусь тугу і біль. Сам був мягкого, доброго серця, в товаристві дотепний і забавний, показував себе веселим і шаловливим. Лиш коли говорив за русчину, народність, за рідний язик, родиму словесність і пр., тодї показувала ся вся сильна душа його, котра в тім слабовитім тїлі жила, очи блискали живостію і якимсь сьвятим вітхненєм, чоло трохи приморщувало ся, і лице набирало якоїсь грізної поваги; говорив сердечно, сильно переконував, бо му з серця ішло, він цїлий тим духом жив і віддихав*) Обдарений отже такими прикметами був Маркіян вже з природи покликаний на се, щоби стати провідником своїх співтоваришів, щоби заінтересувати їх долею і недолею свого народа, щоби загріти їх до науки над своїм народом, щоби одним словом, зробити з них сьвідомих патріотів. Про сей вплив Маркіяна на сучасну собі руську молодіж дає між иншими дуже вимовне сьвідотство один його товариш, іменем Козанович, який, виражаєть ся про Маркіяна такими словами: „О. безсмертний Маркіяне! Ти зажег (запалив) єси огень в моїй груди, котрий лише гробова персть (земля) загасити зможе!” Справдї є се не аби-яке сьвідотство...

Але ідїм дальше. В тім часї, коли Маркіян гірко бідував „на сьвіті” себ-то поза мурами духовного семинаря, умер йому батько. Стало ся се іменно з початком 1833 р. Тепер положенє молодого Маркіяна ще більше погіршилось, бо він мусів думати про те, аби і собі забезпечити якось будучність і стати колись помочію для своєї матери. що лишилась вдовою з пятьма дітьми молодшими від него. Зложивши отже кілька місяців по смерти свого вітця іспити з фільозофії, постарав ся Шашкевич о се, що по півчверта річнім проживаню поза семинарем принято його осенію 1833 року на-ново до сего духовного заведеня вже яко студента першого року богословія.

Як я вже передше говорив, то в тих часах заходили ся польські аґітатори коло сего, щоби приєднати до польського революцийного руху руську молодіж і між питомцями духовного семинаря йшли горячі спори про те, чи помагати Полякам в повстаню чи не помагати. Остаточно переважила та думка, щоби злучити ся з Поляками у їх змаганях до відбудови своєї держави і в семинари завязалось було навіть польське революцийне товариство, котре, хоч і складало ся лише з самих руських богословів, прибрало собі назву: „Stowarzyszenie ludu polskiego.” Шашкевич однак добре знав з історії, чим то пахне для руського народа відновленє Польщі в давних її границях; длятого не брав він в тих польських революцийних подвигах ніякої участи. Противно, жіючи від кількох літ лише тими мріями, щоби до руського письменства впровадити живу мужицьку мову та щоби взагалї збудити свій нарід зі сну, прийшов Маркіян до переконаня, що настав вже час, аби ті свої думки дійсно перевести в діло.

В тій цїли заснував він по своїм принятю вдруге до семинаря кружок з тих студентів, котрі поділяли та одушевляли ся його поглядами і замислами. Душею сего кружка був, розуміеть ся, сам Маркіян. Найблисшими-ж йому духом і серцем другами були згадуваний вже мною Яків Головацький та Іван Вагилевич, що вчили ся також богословія, а мешкали подібно, як недавно Маркіян, зовні семинаря. Поміж иншими членами кружка творили ті три товариші, значить Шашкевич, Головацький і Вагилевич як-би осібний тіснїйший кружок і вони у всім ґодились; тому називали їх другі студенти „Руською трійцею”. У кружку була принята така поведінка, що члени надавали собі ріжні чисто славянські імена. За тим звичаєм пішла також „Руська трійця”, і так прибрав собі Шашкевич імя „Руслан”; Головацький „Ярослав”, а Вагилевич „Далибор.”

(Дальше буде).

*) Диви: Руська письменність; виданє товариства „Просьвіта”, книжка III. стор. 140.

*) Там-же стор. 143 і 144.

Сьмішне.

По чім пізнати „порядного" Русина?

Кум Розкуріх: Ви, куме Простибіг, кажете, що ви дуже порядний чоловік?... Гм... а я кажу, що ні!...

Кум Простибіг: А бігме я порядний! Або то я кому зробив що злого?

Кум Р.: Ану я буду вас питати, а ви відповідайте на мої питаня, але по правді, так як бп перед сьвящеником на сповіди.

Кум П.: Добре, питайте.
Кум Р.: Пєте ви горівку?
„ П.: Пю.
„ Р.: А гарак пєте?
„ П.: Пю.
„ Р.: А пиво?
„ П.: Пю.
„ Р.: А курите тютюн?
„ П.: Та курю.
„ Р.: А табаку нюхаєте?
„ П.: Тай табаку часом нюхаю.
„ Р.: А голову миєте?
„ П.: Що Різдва і Великодня.
„ Р.: А купаєте ся?
„ П.: Хиба на дощи.
„ Р.: А голову чешете?
„ П.: Пальцями.
„ Р.: А хустку до носа маєте?
„ П.: Та на що, як є рукав і пола?
„ Р.: А в хаті у вас чисто?
„ П.: Як нема телят або поросят.
„ Р.: А читати вмієте?
„ П.: Ні, анї люмера не знаю.
„ Р.: А ваші діти вміють?
„ П.: Ой але!
„ Р.: Кури в хаті тримаєте?
„ П.: Ба як!
„ Р.: А жінку побиваєте?
„ П.: Ба як!
„ Р.: А гроші маєте?
„ П.: Дітька!
„ Р.: Аааа... то ви справді дуже порядний чоловік.

В суді. — Як ви могли сего пана назвати телятем? Сеж прецінь обида.

— Пане судіо, тепер телятина дуже дорога, тож й не може бути обидою.

— Будь так добрий і позич менї десятку.

— Не можу, вже хочби задля того, що ти не говориш щиро і отверто.

— Я не говорю щиро і...?

— Алеж певно, бо коли-б ти говорив щиро і отверто, то був бись сказав: Будь так дурний і дай менї десятку...

Мисливий брехун оповідав раз в своїм кружку знакомих таку подію:

— Іду я собі раз, пане дзею лісом... дивлю ся, а під дубом стоїть серна і скубає траву. Прикладаю до ока стрільбу, бухнув, а серна стоїть. Вистрілив другий раз, а вона анї не рухнула ся. Випалив я третий раз — грим! не рухнула ся. Ошаліла дурна серна чи що? думаю собі. Зачинаю стріляти знов, вистріляв 15 набоїв, а та дурна серна на порухала ся. А знаєте, пане дзєю, длячого? По просту з тої причини, що серна була глуха, як пень.

— Який був би найлїпший спосіб, щоби наш нарід заохотити до читаня книжок і часописий?

— Належалоб їх читанє строго заборонити...

— І щож стало ся, колись сказав своїй тещі, щоби не мішала ся до твоїх справ?

— Не знаю друже, бо доперва на другий день я відзискав притомність.

Довжник: Хотїв бим заплатити мій довг...

Віритель: (зрадївши, перебиває довжника): Дуже гарно з вашої сторони:

— Довжник (кінчить): ...але не можу...

Потїха.

Одному чоловікови умерла четверта з ряду жінка. По похороні зійшлись до него товариші і потішають його в смутку — а той каже:

„Не гадайте, товариші, що я се так дуже беру собі до серця; взяв менї Бог четверту жінку, — так я собі возьму пяту!"

Подаєсь до відомости всім інтересованим, що адреса секретаря Братства сьв. Андрея Перв., відділ 66 Р. Н. С. є слідуюча: Vasyl' Glut, 417 E. 74 Str., New York, N. Y.

ПРАВДИВИЙ „BULL" DURHAM ТЮТЮН

має вже свою історію Поверх пів сотні лїт минуло від часу, як у стейті Норт Каролайна засаджено пораз перший сей золотолистий, солодко пахучий тютюн. Одушевляли ся ним спершу вередливі мешканцї полудня, відтак прийшли вояки з подальших сторін і не могли нахвалити ся сього тютюну. Його слава розійшла ся швидко по цїлій Америцї і ми з гордостию констатуємо, що в самім лиш минувшім роцї продано сього тютюну 22 міліонів фунтів, або 362 міліонів пачок!

„Бул" Дургем перетревав через многі роки. Його досконалість є широко звісна, а його приємний запах з'єднував і чим раз більше зєднює великі заступи курців сего тютюну.

Вже ся одна обставина сьвідчить наглядно, що сей тютюн є найлїпшим з поміж всїх инших на сьвітї.

Книжки

котрі можна дістати в друкарні „Свободи":

	цнт.
Ангел та пустельник	15
Америка	15
Американець, веселий образ з житя народу	15
Бери та читай	30
Борба кляс і чому робітники орґанізують ся	15
Весела книжочка з образками	35
В Старім і Новім краю	25
Гостина сьв. Николая, драматична ґра для дітий	10
Доля галицької сироти	5
Дещо про зьвірята	30
Дещо про права і суди	10
Дорога до сьвідомости	10
Еміґрант	15
Журавлї	10
Житє, зарібки, орґанїзації і т. п. в Зл. Держ.	15
Зуб за зуб	10
Казки за Циганів	10
Коротка історія Руси	10
Капітал і праця	15
Казки про Жидів	15
Книжочка рахункова	50
Марія	10
Многострадальний народ	20
Народний рух австр.-угор. Русинів	15
Оповіданє про Алї Бабу і сорок розбійників	20
О підземних скарбах	25
Оповіданя про заздрих богів	10
Про нутро землї	25
Покуса	10
Про кінець сьвіта	15
Рицар і смерть	5
Розмова Поляка з Русином	10
Релїґійні вірованя	20
Русько-анґлїйський тлумач	60
Слово ч. 5.	15
Слово ч. 6.	15
Страшна пімста	20
Смерть	10
Степові люди	15
Страйк	20
Стріляй на смерть, робітнича драма	15
Товариска ворожка	15
Хто з чого жиє	15
Унїя в Америці	20
Які то є люди на земли, з 20 образ.	50
Як мужик ходив до царя правди шукати	15
Через кордон	15
Хлопська доля	5

Друки.

Метрики шлюбні	3
Метрики смерти	3
Поминник за померших	10
Папері листові з вінєтами, оден	2

Молитвенники і книжки богослужебні та релїґійні.

Звичайна оправа.

Новтй Завіи	2.00
Псалтир	1.00
Бог Надежда Моя	1.00
Хлїб душі	60
Хлїб душі, латинськими буквами	84
Дорога	52
Дорога, малий	32
Друг душі	50
Горі Серце	34
Ізборник Церковний, малий	70
Ізборник Церковний, мал. лат. бук.	70
Молитвенник, галицкий	66
Псалтир, малий	1.20
Сокровище Душі	80
Зборничок	55
Збірничок найкрасших пісень цер.	10
Ангельський хор, збірник народно-церков. пісень під ноти ч. I	25
Ангельский хор, часть II.	5

Гарна оправа.

Бог Надежда Моя	2.00
Хлїб Душі	1.80
Хлїб Душі, латинськими буквами	2.00
Дорога	1.70
Дорога, малий	1.00
Друг Душі	1.30
Горі Серце	1.10
Молитвенник	1.80
Молитвенник, латинськими бук.	1.80
Зборник	1.90
Зборничок	1.30

Замовленя належить висилати на адресу:

SVOBODA,

... Street, Jersey City, N. J.

Дещо про початок письма.

Як се добре тепер, що ми знаємо письмо. Звісно, письменний чолочік трохи як то кажуть і мудрійший і инакшими очима дивить ся на сьвіт божий від свого брата темного, не письменного. Чоловік як вміє трохи читати, то й може собі записати ґазету, купити гарну, поучаючу книжку — а з них довідаєть ся і навчить ся не одного для него корисного — або забавить ся нераз в свобідній хвили. Хай хто що хоче говорить — але кождий признає, що знанє письма, — се річ для нашого хрисвіянина гарна і дуже пожиточна.

І щож то є те письмо?

Та ніби вивчив ся чоловік в школї тих двайцять кілька значків — букв, пізнав їх навчив ся складати одну до другої, з них вийшло слово, кілька слів разом зробили гадку, більше гадок взятих разом, то вже й дали чи ніби то статю, чи книжку.

Не один скаже: ,,Е, се не така велика штука! От, аби пізнати тай вивчитись тих кільканайцять букв — тай вже чоловік щось прочитає або напише". Та се тепер не така вже велика штука, бо ми знаємо ті букви — але се булаби штука винайти ті букви — і письмо. Чейже був такий час у людий, коли вони цілком не знали ні букв, ні письма. А тодї послугувались вони між собою лиш самою мовою. Во тепер, щоби висказати свою гадку, то чоловік має лише два средства: мову і письмо. От приміром, чоловік щось мислить. Нема такого чоловіка, щоби він не мислив, нема такої хвилї, в котрійби він не мислив. В голові родить ся гадка і чоловік висказує її словами. А та словами висказана гадка називає ся мовою. Однак гадку можна висказати письмом. От чоловік щось помислить, напише ту гадку, другий прийде, прочитає — і так зрозуміє написане, якби хто був се мовою сказав. От тому й письмо можна би не инакше назвати, як тихою, німою мовою. А та мова є така, що її можна переносити з місця на місце, вона може тревати довший час. Нераз вже і кістки розпались з якогось чоловіка, а його писані гадки живуть і їх розуміють в сотки лїт грядучі поколїня.

Цікаве собі те письмо!

Дикі народи, котрі не знають письма, зі страхом дивлять ся на записаний папір, котрий ніби то шепче і щось розказує тому, котрий вміє його прочитати. Онтому дикі Африканцї називають письмо: ,,говорячий папір". А один Індієць, — коли довідав ся від від Европейця, котрий вичитав в ґазетї і сказав йому, що сталось на сотки миль в віддаленю від них — схопив ґазету до рук, притулив до уха і наслухував довший час, чи й йому не нашепче вона того самого, що сказала Европейцеви.

А вже майже кождому знана є та пригода, яку мав один Перуанець з з писаним листом. Його післав Европеєць з кошиком овочів до свого сусіда. Опріч кошика дав ще лист, в котрім стояло написано, кілько він вислав овочів. По дорозї скортїло дикуна з'їсти кілька овочів. З'їв і якби нічого не сталось приніс і віддав кошик з листом. Европеєць прочитав лист, порахував овочі — і пізнав, що бракує власне тілько, скільки з'їв післанець. Коли сказав се дикунови, той здивував ся, що папір міг ,,зрадити" і ,,порахувати" з'їджені овочі — і на другий раз, як їв — то вже сховав папір під камінь. — ,,Сиди тут собі дурню"— погадав і не диви ся, бо знов скажеш, скільки зїв я!" І знов прийшов і якби нічо не сталось віддав кошик з папером властителеви. Коли Европеєць знов пізнав скільки хибує — оправдував ся дикун, що папір не міг видїти, бо він сховав його і накрив каменем. А відтак утїкав перед тим папером. Дикі народи уважають письмо за ту розмову, котрою говорить Бог з людьми. А тим, котрі розуміють ся на письмі, віддають навіть божу почесть.

Цікаву пригоду мав колишний президент Бурів, Кріґер. Одного разу випало йому вибратись десь далеко від дому. При тім не мав він на кого лишити хазяйство. От і кличе до себе одного наставника робітників, ніґра, віддає йому ціле господарство, а при тім учить його писати. Те писанє полягало на тім. Казав вирізати йому довгий прут. На тім пруті показав робити ріжні карби. І так казав: ,,Прості карби будуть означати: воли; укісні: корови; хрестики: вівцї;" і т. д. ,,Кілько буде волів, коров, овець, тілько — каже — зробиш менї карбів. Я їх порахую і буду знав, кілько товару є, а кілько бракує в моїй череді". І ніґр так робив — а Кріґер мав все докладний рахунок з свойого хазяйства. Потім зачав ся той неґер хвалити своєю штукою писаня і уходив між своїми краянами за великого чудодїя,

Штука писаня, се велика, немов чарівна штука. Длятого не дивниця, що мешканцї одного з островів Океанії питали ся місіонара, чи се не сам Бог научив його того чародійства. Вже сам великий мудрець грецький, Плятон, сказав о письмі: ,,Його винайшов або сам Бог, або якийсь Божий чоловік". А при тім треба зважити, що ще за часів Плятона не були анї письмо анї приряди потрібні до него так удосконалені, як є тепер.

Нині зуживаєть ся на письмо денно цїлі гори паперу — списуєть ся цїлі озера чорнила. А про те з дня на день побільшаєть ся їхне уживанє о 1 процент.

Хтож винайшов перший письмо?

Як би то встали тисячі лїт і заговорили про се, може довідалиб ся ми о тім. Однак тепер не знаємо ще правдивого винахідця. Тілько то мусимо сказати, що першим папером, на якім зачали писати люди, було нічо більше, лиш сама людська скіра. Но один всьміхне ся на се, але се є дійсна правда. Люди зачали з початку писати на своїй скірі — а причиною того писаня було нічо більше, тілько людська гордість.

Ще й до нині жиють дикі люди, котрі малюють своє тіло.

Американські Індіяни мають цїле тїло покрите ріжнородними, вимальованими знаками. По тих знаках пізнають їх не лиш до котрого вони племени належать, але також чи той вожд є відважний, чи богато забив ворогів і т. д. У тих самих Індіян є також звичай, що побитому ворогови стягають волосє з голови разом зі скірою, се значить скальпують.

Те волосє присихає до скіри і його носять при собі. Поглянеш на такого дикуна тай порахуєш відразу скільки забив він вже ворогів. А він тим немов чванить ся і гордить ся тай каже: ,,ось поглянь скільки то я вже забив людий. Дивись, я могучий, сильний".

Жителї з Конґо вішають на шию ріжні кісточки, нераз навіть й людські, щоби почванитись, кілько забили вони або з'їли людий.

Деякі знов африканські і австальські племена, щоби почванитись, скілько убили звірят, роблять собі нашийники з зубів убитих звірят, носят їх насиляні гейби яке намисто і то не тілько на шиї, але также на ногах і руках коло кісток. А притім обвішують ще собі бедра пазурами львів і инших звірят, котрі є небезпечні житю.

Найцікавійший ще може звичай почванити ся, мають деякі племена в Новій Ґвінеї. Там чванять ся вони своїм багацтвом. А те їх богацтво становлять поросята й свині. Як хто з них має з троє, з четверо поросят, то вже не аби який богач. Щоби показати, кілько має хто свиний, то відрізують вони поросятам хвостики, проверчують собі дїрку в носї і ухах — і запихають собі в ті дїрки ті відрізані хвостики. І такі ,,кульчики" уважають вони найгарнійшою окрасою свойого тїла. Поглянеш на такого ,,красавця", то й відразу переконаєш ся, що він хороший і богатий!

Ті всї знаки заступають у тих дикунів наше письмо. З них читають вони, немов з книжки.

(Дальше буде).

Нові книжки і видання.

Учительські гаразди. Нариси. Написав Дмитро Макогон. Коломия 1911. Накладом ,,Видавничої Спілки учительської" в Коломиї. Сторін 70 малої вісімки. Ціна 40 сот. Кождий десятий примірник призначений на бурсу ім. Грінченка. — Зміст: Щаслива дорога. Шкільна власть. Депутація. ,,Quod licet Jovi — non licet bovi". Вибагливий панич. В сьвіт за очи! Перша посада. Конскрипція. Дїточий бунт. Врехня.

Намисто. Поезії Семена Воропая. Одеса, 1912. Ст. 16. Ціна 10 коп. — Зміст: Намисто. Я все віддав тобі. Давай вина. О. В. Н. Сопілка. Елеґія. Недоля. Гадюка. Чад. Спомин. Сучасність. В поле. Як би менї життя. Любим дїткам. Блакитня квітка. Сум. Ще бій іде. В розбрід. Серпень. Бажаннє. Раз в блакитню ніч. Я мушу жити ще. Не руш. Втома. Творчість.

Музичний Кобзар. Збірка композицій до слів Т. Шевченка в укладі на мішаний хор. Зредаґував др. С. Людкевич. Ювілейне виданє Комітету для обходу 50-их роковин смерти Т. Шевченка у Львові. Ціна 2.40 К. Дохід з сего видавництва призначений на ,,Рідну Школу". — Зміст: М. Лисенка: 1. Ой діброво, темний гаю! 2. Калина. 3. На городї коло броду. 4. Ф. Колесси: Ой умер старий батько. 5. Топольницького: Ой три шляхи. 6. Ст. Людкевича: Закувала зазуленька. 7. М. Волошина: Чого менї тяжко. 8. І. Воробкевича: Думи мої. 9. І. Біликовського: Думи мої. 10. Д. Роздольського: Сонце заходить.

Снїп. Українська часопись для інтелїґенції. Виходить що тижня у неділю в ранцї у Харькові. Редактор М. Біленький. Видавець М. Міхновський. Передплата виносить на рік 3 рублї. Річні передплатники одержать безплатний додаток. Адреса Редакції: Конторська, 21. — Змічт ч. 1-го з д. 1 (14) січня 1912: З Новим Роком. Передовиця. Щастя Демонда (фейлєтон). Українське Евангеліє. Музичне життя України. Нема й десятьох! Характеристика Українців. Новини. Директор залїзниці — гуморист. У невідомому королївстві, оповідання Грант-Аллена, переклад. З станїславівської гумористики.

Добрі ради.

Шинка, перекроєна полишить ся довший час сьвіжою та не висохне, коли зіскробає ся ножем з ньої трохи товщу і ним посмарує ся перетяту сторону.

Средство проти плям з товщу на одїжи. Місце сплямлене смарує ся жовтком з яйця і опісля лишає ся його в сухім місци, щоб яйце висохло. Коли се стане ся і поволока з жовтка ствердла, крушить ся її і добре витирає ся се місце щіткою. Опісля треба лиш місце, де була товста пляма, виполокати в лїтній водї і висушити. Є се найпростійший і найуспішнійший спосіб вичистити сплямлену одїж. В сей самий спосіб можна також чистити всякі інші предмети, приміром щітку. Її смарує ся жовтком, сушить ся витирає ся об другу щітку, а опісля миє в горячій воді, а щітка стане зовсім чиста, без найменчого слїду товщу, зовсїм наче нова.

Средство проти болю зубів. Розпускає ся борового квасу (boracic acid) стільки, кілько його мож набрати на кінець столового ножа у шклянці лїтної води, і набирає ся тої мішанини в уста. Рідко трафляє ся, щоб се средство треба повторювати.

Не менче добрим средством є слїдуюче: змішує ся дві части оцтового етеру (acetic ether) з одною частиною танїни (tannine) і поступає ся подібно, як з попереднім ліком.

Средство проти порплїв в голові. Низше подане средство є незвичайно скуточна проти твореня ся порплїв на голові. Передовсім змиває ся голову слїдуючою купілею: У 1 кварті мягкої води (найлїпше надає ся тут перефільтрована дощівка) розпускає ся 20 ґрамів bicarbonate of natron. Отсим змиває ся голову вечером, перед уданєм ся на спочинок. З початку таке обмиванє мусить відбувати ся щоденно, а по двох-трьох тижнях рідше: пару разів тижнево. Кромі митя голови в тій мішанинї, належить її змивати 1 до 2 разів тижнево, ранком у теплій, миляній воді.

Як стерегтись перестуди? Велике число слабостий наслїдком перестуди, як кашель, нежит, запаленє горла і біль жолудка мають звичайно свій початок в недостаточній обезпецї ніг. Обува повинна бути неперемакальна, тепла. В тім грішить ся найбільше у дїтий. Можна бачити нераз дїти, котрі мають шию, голову, уши позавивані, а ноги убрані в тонкі паньчішки або навіть короткі скарпитки і легкі черевички; а що дїти не уважають так як старші і лїзуть просто у воду чи в снїг, то і готова перестуда. На зимну і вогку пору року повинні бути черевики з міцної неперемакальної скіри, грубі підошви напускані спеціяльним товщем, або способом поданим в однім з попередних чисел, з вкладкою з грубої повсти. Форма черевиків як скіряних, так і суконних має також велике значінє для удержаня теплих ніг. Тісні, вузкі, спічасті черевики спинюють круженє крови задля натиску на кровоносні посудини, наслїдком чого ноги бувають зимні. Вільні черевика не спинюють круженя крови а верства воздуху між ногою а черевиком причиняє ся в значній мірі до удержаня теплоти ноги. В часї дуже великого зимна і сніговиці добре носити снїгівцї і камаші. Що до панчіх, то на зиму найлучше носити вовняні, чи там волїчкові, бо вони задержують тепло, а втягнену вогкість помалу віддають, через що є менша небезпека перестуди, або відмороженє пальців і пяти.

Головний Уряд „Р. Н. С." на роки 1910—1912:

Духовний управитель:
о. Мих. Балог, R. 9, Box 8. Butler, Pa.

Предсідатель:
Дмитро Капітула, McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Черемшак, Trenton, N. J.

Місто-предсідатель:
Іван Мартон, Whiting, Ind.

Секретар рекордовий:
Теодозій Лабовський, Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський, Box 76, Jersey City, N. J.

Касієр:
Алексій Шаршонь, 524 Pine and Franklin St., Shamokin, Pa.

Контрольна Комісія:
о. В. Балог, Whiting, Ind.
Константин Поступак, McAdoo, Pa.
Теодозій Каськів, Newark, N. J.

Радні:
Іван Ґлова, Shamokin, Pa.
А. Стефанович, Ambridge, Pa.
Й. Ялечко, Ramey, Pa.
С. Маркевич, New Alexandria, Pa.
В. Левчик, Elizabeth, N. J.
А. Добош, Lansford, Pa.

Орґанізатор:
Ілько Моранець, 1441 Emma Street, Chicago, Ill.

Головна Канцелярія „Р. Нар. Союза" находить ся під числом 83 Grand St., (у власнім домі) Jersey City, N. J.

ПОКВІТОВАНЯ З ВИПЛАЧЕНИХ ЗАПОМОГ З КАСИ Р. Н. СОЮЗА.

Ч. 2123 КВІТ $200.00
на двіста долярів, котрі п. Анна Пустай отримала як посмертну запомогу по мужу Михайлі з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Trenton, N. J., дня 13 сіяня 1912.
Анна Пустай.
Сьвідки:
Андрей Боднар,
Михаіл Бутка.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 121.
Іван Чачко, предс.,
Іван Бутка, секр.

Ч. 2154 КВІТ $201.00
на двіста один долярів, котрі місц. уряд отримав як похор. кошта по Івані Гнищок з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Minersville, Pa., дня 9 лютого 1911.
Сьвідки:
Стефан Піхович,
Петро Семанчек.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 78.
Василь Крамар, предс.,
Михаіл Гнат, секр.

Ч. 2162 КВІТ $525.00
на пятьсот двайцять пять долярів, котрі п. Марія Куземко отримала як посмертну запомогу по мужу Антоні з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Minersville, Pa. дня 9 лютого 1912.
Марія Куземко.
Сьвідки:
Стефан Піхович,
Петро Семанчек.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 78.
Василь Крамар, предс.,
Михаіл Гнат, секр.

Ч. 2164 КВІТ $175.00
на сто сімдесять пять долярів, котрі місц. уряд отримав як посмертну запомогу по Антоні Куземко з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Minersville, Pa. дня 9 лютого 1912.
Сьвідки:
Стефан Піхович,
Петро Семанчек.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 78.
Василь Крамар, предс.,
Махаіл Гнат, секр.

Ч. 2169 КВІТ $400.00
на чотириста долярів, котрі Петро Пукич отримав як посмертну запомогу по жені Марії з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Latrobe, Pa. 1912.
Петро Пукич.
Сьвідки:
о. Мирон Данилович,
Іван Крушельницкий.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 119.
Цириль Кузьо, предс.,
Іван Тарянича, секр.

Ч. 2173 КВІТ $200.00
на двіста долярів, котрі п. Лука Фецич отримав як надзвичайну запомогу за утрату ока з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Chisholm, Minn., дня 15. лютого 1912.
Лука Фецич.
Сьвідки:
Михаіл Сінко,
Петро Циґан.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 37.
Онуфрій Кіч, предс.,
Петро Фентичко, секр.

Ч. 2175 КВІТ $100.00
на сто долярів, котрі п. Стефан Ставиский отримав як надзвичайну запомогу за нев. слабість з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Oldforge. Pa., 1912.
Стефан Отавиский.
Сьвідки:
Сидор Мисливий,
Павло Дидик.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 34.
Йосиф Сидор, предс.,
Григорій Гальчик, секр.

Ч. 2156 КВІТ $150.00
на сто пятьдесять долярів, котрі місцевий уряд отримав як пох. кошти по Петрі Янишин з Головної Каси Руськ. Народного Союза в Америці.
New Florence, Pa., дня 19 лютого 1912.
Андрій Мілнєвич.
Сьвідки:
Антін Майор,
Онуфрій Кочешлак.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 113.
Стефан Бич, предс.,
Андрій Мілнєвич, секр.

Ч. 2107 КВІТ $437.00
на чотириста трийцять сім долярів, котрі п. Каська Вітик отримала як посмертну запомогу по сині з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Волковия, дня 6. лютого 1912.
Катарина Вітик.
Сьвідки:
Никита Федаш,
Михайло Вітик.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

ПІТСБУРҐ, ПА. Бр. сьв. О. Ник. від. 53, подає до відомости, що вибрано слідуючий новий уряд на 1912. рік: Н. Войтович, предс.; Г. Федорчак, касієр; Теодор Дзябяк, секр., 148 — 47-th Str., Pittsburg, Pa. Всї письма або вкладки місячні треба засилати на повисшу адресу секретаря. Котрий член не заплатить два місяцї своїх належитостий, буде виключений з Бр. і Р. Н. Союза. — Н. Войтович, предс.

ШІКАҐО, ІЛЛ., Бр. сьв. Димитрія, від. 301 повідомляє всїх своїх членів, що дня 3-го марця відбуде ся річний мітінґ в гали церковній, на котрім буде вибирати ся новий уряд. Член, котрий не явить ся на тім мітінґу заплатить 50 цнт. а урядник 1.00 доляра кари. — Николай Моранець, предс.; Стефан Олійник, секр.

КУРТІС БАЙ, М. Д., Братство сьв. Петра і Павла, від. 81 подає до відомости і взиває, щоби кождий член явив ся на мітінґу дня 25-го лютого; котрий не явить ся буде караний: — В. Чачка, предс.; А. Шандровскі, секр.

Пошукуваня.

Пошукую кревних Стефана Ягеллу і Панька Малецкого, котрі мають перебувати в Ню Йорку або Джерзи Сі и, щоби зголосились на адресу: Lukas Szczurko, 152 McClure Ave, N. S. Pittsburg, Pa.

МОЛОДЕЦЬ, літ 25, пошукує товаришки житя. Дохід з його власного бизнесу перевисшає 100 дол. місячно. Кандидатка, має бути дівчиною від 19 до 22 літ, доброго характеру, знаюча анґлїйський язик, та ґосподарна. Посаг неконечний. Листи з фотоґрафією просить ся слати до:
N. W. C. C. J.
P. Office — St. Paul, Minn.

НА СИРОТИ В СЕЛІ ТОКАХ.

Оголошено в ч. 7-ім . . . 11.72
д. А. Павлюк з Bayonne City, N. J. . . . 1.00
Разом $12.72

Подяка.

Отсим почуваю ся до сьвятого обовязку зложити прилюдно щиру подяку Головному Урядови Руського Народного Союза за скоре і точне виплачене менї підмоги в сумі 200.00 дол. за утрату ока. Нехай Господь Бог поможе, аби наша дорога орґанізація зростала скоро для добра нашого народа на чужинї.
Чісголм, Мінн. 15-го лютого 1912.
Лука Фецич.